

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

NATAŠA ČAS

Mentorica: doc.dr. BRINA MALNAR

**PERCEPCIJA VLOGE ŽENSK V "MOŠKIH"
ŠPORTIH**

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2005

KAZALO

1. UVOD	3
2. PROBLEM SPOLNEGA RAZLIKOVANJA	6
2.1 SEKSIZEM	6
2.2 BIOLOŠKE IN KULTUROLOŠKE RAZLIKE MED SPOLOMA	8
2.2.1 Razlike med spoloma v športu	12
3. ŽENSKI ŠPORT SKOZI ZGODOVINO	14
3.1 RAZVOJ ŽENSKEGA ŠPORTA V SLOVENIJI	18
4. SMERNICE V RAZVOJU ŽENSKEGA ŠPORTA.....	21
5. VKLJUČEVANJE ŽENSK V "MOŠKE" ŠPORTE	24
6. OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	30
7. METODOLOŠKI OKVIR.....	30
7.1. OPIS OSNOVNE RAZISKOVALNE METODE.....	30
7.2. VZOREC	31
7.3. ZBIRANJE, UREJANJE IN ANALIZA KVALITATIVNIH PODATKOV	32
8. VSEBINSKI NAČRT ANALIZE.....	33
9. ANALIZA INTERVJUJEV.....	37
9.1 SOCIALIZACIJA	37
9.2 MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI.....	40
9.3 DRUŽBENA SPREJEMLJIVOST	43
9.4 LOČEVANJE NA "MOŠKE" IN "ŽENSK" ŠPORTE.....	47
9.5 NAČIN TRENINGA.....	49
9.6 MOŽNOSTI VKLJUČEVANJA V "MOŠKE" ŠPORTE V SLOVENIJI	49
10. POVZETEK RAZISKAVE	51
11. ZAKLJUČEK	54
12. LITERATURA	56
13. PRILOGE.....	60

1. UVOD

"Šport je v vsej svoji dolgi zgodovini družbeno in sočasno razredno pogojen. Podreja se njenim potrebam in zahtevam. Včasih služi le kot zabava in razvedrilo, drugič je močno sredstvo obrambe za ohranitev, vzpostavitev ali celo rušenje političnega (družbenega) sistema, nadalje je močno sredstvo vzgoje, srečamo pa ga tudi kot strogo določeno dejavnost ali kot potrebo po dobri kondicijski pripravljenosti. Šport je v svojem bistvu kulturni pojav in kot tak je v domeni človeka, njegovega intelekta, vedenja, dojemanja. Prav zaradi tega se nenehno spreminja, razvija, oblikuje in preoblikuje, kakor se spreminja človekova miselnost, sistem vrednot, njegove tehnične in materialne možnosti." (Šugman, 1997: 28)

V družbi, v kateri živimo, je ženska še vedno v podrejenem položaju v primerjavi z moškim. Dovoljeno nam je bilo stopiti na mnoga področja, ki so nekoč veljala kot moška, vendar z neko oznako o "ženskem", ki je veljalo za manjvredno. Tudi šport ni pri vsem tem nikakršna izjema, čeprav si tega večina še vedno noče priznati.

Razvoj športa je zaznamoval tudi neustavljivi prehod iz amaterstva v profesionalizem, saj je moderni vrhunski šport visoko strokovno organiziran pri katerem gre za sodelovanje medicine, psihologije, sociologije in tudi drugih ved.

Študije, ki so jih opravili o vlogi žensk v športu, izvirajo večinoma iz tistih kultur, kjer je vloga ženske že sicer postavljena kot zelo pomembno družbeno vprašanje. Večina avtorjev, ki se je ukvarjala s tem problemom, izpostavlja predvsem razlike med spoloma glede na biološke in fiziološke kriterije, vendar se nihče ne vpraša kakšen je socialni položaj žensk v družbi in družini, kar posledično pripelje do teh razlik.

Velik napredek feminizma, ki je tudi v športu zelo opazen, je dosegel to, da so ženske v zadnjem stoletju naredile velik korak pri enakopravnosti z moškimi, vendar pa vse to še zdaleč ni končano. Potrebno bo še veliko časa, da bodo za to neenakost začeli iskati vzroke in rešitve, ki so sicer znani, vendar še precej neraziskani. Zelo pomemben vzrok neenakosti so tudi zelo močno ukoreninjeni spolni stereotipi in predsodki.

V teoretičnem delu svoje diplomske naloge sem želela predstaviti problematiko spolnega razlikovanja, seksizma in razlik med spoloma in sicer tako bioloških kot tudi kulturoloških, ki se pojavljajo v športu in na drugih področjih v družbi. Zanimalo me je v kolikšni meri je spolno razlikovanje v športu prisotno in kaj vpliva na takšno razlikovanje. Ker so moja osrednja tema ženske v športu, sem predstavila tudi zgodovino in razvoj žensk v športu, da bi si lažje predstavljali kako se je ženska v športu sploh pojavila in kako je prišlo do tega, da je to v današnji družbi že nekaj vsakdanjega. V nadaljevanju sem predstavila določene smernice v razvoju ženskega športa in vključevanje žensk v "moške" športe. Pri izoblikovanju teoretičnih izhodišč sem si pomagala z različno literaturo, tako domačo kot tudi tujo. Prebiral sem tudi različne članke iz časopisov in revij ter internetne strani. Pri pisanju pa mi je bilo v veliko pomoč tudi znanje, ki sem ga pridobila med študijem sociologije na FDV.

V empiričnem delu svoje diplomske naloge sem se v celoti posvetila raziskavi, ki je temeljila na kvalitativnem raziskovanju. Kot metodološko tehniko pridobivanja podatkov sem uporabila globinski intervju. Osrednje vprašanje, ki sem si ga pri vsem skupaj zastavljala je bilo: "Kaj vpliva na vključevanje žensk v "moške" športe?" Predvsem so me zanimali motivi za njihovo vključevanje v "moške" športe. Predpostavljala sem, da imata tako socializacija kot tudi stereotipne predstave glede spolov v športu velik vpliv na njihovo participacijo v "moških" športih.

Problem, ki sem si ga zastavila, sem analizirala znotraj različnih sklopov preko katerih sem skušala dobiti odgovor na vprašanje, ki sem si ga na začetku zastavila.

V prvem sklopu me je zanimalo predvsem kakšne so osnovne lastnosti žensk, ki sem jih intervjuvala in kako socializacijski dejavniki vplivajo na te lastnosti, kar posledično vpliva tudi na njihovo participacijo v športu.

V naslednjem sklopu so me zanimali predvsem motivacijski dejavniki ukvarjanja žensk s športom, še posebej z "moškimi" športi. Predpostavljala sem, da je osrednji motiv iskati v socializaciji in šele nato kje drugje.

V nadaljevanju sem se osredotočila na odnos družbe do žensk, ki se ukvarjajo z "moškimi" športi. Predpostavljala sem, da so v družbi še vedno prisotni določeni stereotipi in predsodki, ki so spolno pogojeni.

Tudi v naslednjem sklopu sem s pomočjo njihovega mišljenja o ločevanju na "ženske" in "moške" športe želela ugotoviti, kako so pri njih prisotni stereotipi in predsodki, glede na to, da one ta stereotip rušijo.

Glede načina treninga me je predvsem zanimalo, kakšne so dejanske razlike med moškim in žensko in s čim so pogojene. Predpostavljala sem, da so te razlike odraz predvsem bioloških razlik in ne toliko kulturnih.

V zadnjem sklopu sem želela ugotoviti, kakšne so možnosti v Sloveniji za ženske v "moških" športih, kar me je posledično vodilo k temu, da je to tudi eden izmed vzrokov, ki vpliva na motiviranost žensk za vključevanje oziroma ne vključevanje v "moške" športe.

2. PROBLEM SPOLNEGA RAZLIKOVANJA

Že mitološko ozadje pripoveduje o dveh bitjih, moškem in ženskem. Že na samem začetku človeškega obstoja na zemlji je bila ta razlika več kot očitna. Moški naj bi bil lovec, ženska pa naj bi rojevala otroke. Ženske po vsem svetu zelo dolgo niso imele enakih pravic kot moški in jih v nekaterih družbah nimajo niti danes. V primerjavi z moškimi so bile z množičnim vstopom v delovno silo slabše plačane. Razlike so bile tudi pri možnostih vstopa v plačano delo, kjer je bil moški sigurno v prednosti. S tem se je ženske potiskalo v zasebno sfero in posledično se je izoblikovala družbena delitev dela po spolu. Njihova naravna vloga (rojevanje ter skrbi za dom in družino) je bila zelo povezana z delom. Na ta način je bila ženska izključena iz javnega delovanja in s tem je posledično imela manj družbene moči.

Enakopravnost se še danes kaže le do neke določene stopnje razvoja v družbi, kjer je ženska res enakovredna moškemu, vendar pa je šovinizem, ki se res redko pojavlja, še vedno prisoten.

Hanžek pravi, da ženske v nobeni družbi in na nobeni stopnji družbenega razvoja ne uživajo enakih pravic in možnosti kot moški, kar pa posledično pripelje do tega, da ne morejo enakovredno prispevati k razvoju človeške družbe, saj so pri tem zelo močno omejene.

"Hierarhijo med spoloma, v kateri je moškim dodeljeno prednostno mesto, je mogoče razumeti le, če upoštevamo hkratno delovanje vseh temeljnih strukturnih sestavin družbe, ki kot "objektivna dejstva", kot "kultura" zamejujejo in osmišljujejo individualna in skupinska ravnanja." (Jogan, 1990: IX)

Skozi zgodovino smo lahko opazili, da se družbeni položaj žensk ne spreminja po nekih naravnih pravilih, ki bi bili samoumevni, temveč je potrebno močno prizadevanje na vseh področjih, da bi se razmere spremenile. (Jogan, 1990)

2.1 SEKSIZEM

Hierarhija med spoloma izhaja iz dejstva, da se osebe obravnava neenako zaradi njihove spolne pripadnosti. Pripadnost nekemu spolu določa možnost, da razpolaga z viri družbenega bogastva in z močjo, ki iz tega izhaja. V patriarhalnih družbah je opaziti, da je manjši del teh virov družbene moči v rokah žensk, večji pa v rokah moških, kar pripelje do diskriminacije, ki temelji na spolni pripadnosti in jo imenujemo seksizem.

"Seksizem je ideologija in praksa spolne asimetrije. Je oznaka za celoto prepričanj, vzorcev vedenja in praktičnih delovanj, ki temeljijo na strogem ločevanju dejavnosti po spolu in dodeljujejo neenake lastnosti in priložnosti enemu in drugemu spolu." (Barle, 1995: 158)

S tem pojmom so označena tudi neka družbeno sprejeta stališča in vrednote, ki enemu spolu ne dopuščajo tolikšne svobode kot drugemu. Družbena razlika med spoloma služi predvsem za to, da se ohranja socialna stratifikacija in privilegiran položaj nosilcev družbene moči, to se pravi moških. Biološki in fiziološki determiniranosti je določen nek družbeni pomen, zato naj bi, ko govorimo o seksizmu, pripadnost določenemu spolu razumeli kot pripadnost družbenemu spolu. Nekaj kar je nekoč bilo za ženske formalno in neuresničljivo ter nesprejemljivo, danes ni več. Iz tega lahko sklepamo, da se družbeni značaj moškega in ženske kaže v kulturni sprejemljivosti. Nekaj kar je v določenem kulturnem okolju popolnoma sprejemljivo, v drugem velja za odklonsko. Na primer: v islamskih družbah je skrajno nemoralno in celo kaznivo, če ženska v javnosti kaže svoj obraz, medtem ko je pri nas to nekaj popolnoma normalnega in družbeno sprejemljivega. Družbena konstrukcija pomena spola se izraža predvsem v smeri razlikovanja na izrazito "žensko" in izrazito "moško". Polarizacija po spolu je vidna predvsem v družbenih vlogah. Že pri vzgoji otrok se vlogi staršev močno razlikujeta. Razlike pa so očitne tudi pri zaposlovanju, kjer prihaja do izrazite delitve na ženska in moška dela. Razlike se pojavljajo povsod, tako v načinu obnašanja, stilu oblačenja kot tudi pri vseh ostalih dejavnostih: politiki, religiji in znanosti.

Kar je v družbi zaželeno in pričakovano od določene spolne vloge, je močno zasidrano v posameznikovi zavesti in v celotni družbeni konstrukciji in le s težavo se takšna prepričanja lahko spremenijo.

Seksizem lahko razvrstimo v tri kategorije: odkriti, prikriti in subtilen. Ko govorimo o odkritem seksizmu, mislimo na neko namerno in neprikrito diskriminacijo žensk. V preteklosti so bile takšne oblike seksizma zelo pogoste, saj so bile na nek način legalne (trgovanje z ženskami, prepoved šolanja za ženske, odrekanje volilni pravici). Danes se odkriti seksizem kaže predvsem na področju zaposlovanja, saj moški lažje dobijo določeno delo kot ženske, čeprav bi ga lahko enakovredno opravljale. Kaže se tudi pri plačilu, saj so ženske za enako delo manj plačane kot moški.

Prikriti seksizem lahko opišemo kot skrito, namerno in v večini primerov zlobno motivirano dejanje, da bi zagotovili ženski neuspeh.

Subtilni seksizem je v družbi manj opazen, saj je velikokrat nesprejemljiv. Dojemamo ga kot nemoralnega, nenormalnega, neformalnega. Iz tega vidika ga je tudi težko dokazati. Kot primer lahko navedemo pokroviteljski odnos do žensk ter žaljive šale na račun žensk. (Verša, <http://www.uem-rs.si/slo/publikacije/mediji/3.html>).

"Glede na dosežene spremembe v odnosih med spoloma v sodobni družbi se marsikdaj pojavi vprašanje, kako je mogoče, da obstaja še toliko oblik seksizma. Zelo preprost odgovor se glasi, da gre za "ostanke preteklosti". Poudariti je treba, da ima takšno pojasnjevanje vedno bolj trhle temelje. Če ne bi šlo za celovito družbeno (re)produciranje spolno pristranih vzorcev obnašanja in pravil delovanja, se "ostanki" ne bi mogli obdržati tako dolgo; če ne bi bila hierarhija med spoloma ključna os organizacije vsega družbenega življenja (povezano z razredno neenakostjo in v mnogih okoljih z rasno), potem bi jo bilo veliko lažje odpravljati." (Jogan, 2000: 1)

Danes še vedno lahko govorimo o seksizmu, čeprav se je zmanjšal in spremenil pojavne oblike. Deprivilegiran položaj žensk izhaja predvsem iz formalnih in eksplicitnih oblik v neformalne in latentne. S tem, ko se spreminjajo oblike seksizma, to zahteva tudi drugačne oblike njegovega opravičevanja.

2.2 BIOLOŠKE IN KULTUROLOŠKE RAZLIKE MED SPOLOMA

Spol je družbeno konstruirana kategorija, ki igra zelo pomembno vlogo v vsakdanji percepciji in pri izvajanju vlog posameznika. Spol lahko definiramo kot neko organizacijsko os družbe, ki je razdeljena na dva pola, na moškega in ženskega.

Spol kot družbeno kategorijo sestavljajo: spolna identiteta, spolna vloga in spolni značaj. Spolna identiteta pomeni zavedanje in občutenje lastnega spola ter reagiranje nanj. Osnovna spolna identiteta se izoblikuje že v otroštvu s pomočjo socializacije. Spolna vloga pomeni vedenje in status, ki ga posameznik glede na svoj biološki spol ima. Spolno vlogo je zelo težko določiti, saj se v različnih kulturah in družbah od moških in žensk pričakujejo različne stvari in različno vedenje. Spolni značaj lahko opredelimo kot neke različne lastnosti, ki naj bi jih oba spola imela. Za ženske lastnosti lahko opredelimo čustvenost, potrpežljivost,

skromnost, podredljivost, nesamostojnost, skrbnost, pasivnost. Moške lastnosti pa so aktivnost, moč, napadalnost, razumskost, gospodovalnost, pogum.

Ko govorimo o tem kdo je moški in kdo ženska, ne smemo imeti v mislih le biološke značilnosti, ki so različne tako pri enih kot pri drugih. Vprašati se moramo tudi kakšne so kulturne in družbene značilnosti. Glede na to, da živimo v različnih družbah, v različnih kulturah, si izoblikujemo različne norme in vrednote, ki narekujejo, da prihaja do različnega pričakovanja glede vedenja posameznega spola v določenem družbenem okolju. Življenje v različnih okoljih privede do izoblikovanja popolnoma različne spolne identitete.

"Biološko determiniranost spolne identitete so ovrgle tudi medkulturne raziskave, ki so pokazale, da ne obstajajo absolutne razlike v karakteristikah moških in žensk; da se mnoge karakteristike, ki jih ponavadi klasificiramo kot moške ali ženske, razlikujejo tako med moškimi kot ženskami v različnih kulturah." (Štular, 1998: 442)

Že ob rojstvu smo zaznamovani s spolom, ki je biološko določen, saj so nekatere razlike, ki obstajajo med moškim in žensko, opazne že navzven. Tako že takoj na začetku svojega obstoja dobimo neke določene lastnosti, ki jih družba pripisuje tako enim kot drugim. Skozi proces socializacije se vsak posameznik nauči svoje "naravne" vloge, ki pa ni le biološko pogojena, saj na posameznika vplivajo tudi dejavniki iz okolja v katerem živi.

Margaret Mead (1968) je v svojem delu *Spol in temperament v treh primitivnih družbah* opisala tri plemena na Novi Gvineji. Uporabila je opazovanje z udeležbo in se dejansko vključila v te skupine. Iz analize rezultatov, ki jih je dobila lahko razberemo, da so spolne vloge kulturno določene. Vsako pleme ima izoblikovane drugačne spolne vloge. Pri Arapeših se oba spola vedeta na isti način. Oba sta precej agresivna ter izražata precejšnjo stopnjo neodvisnosti, kar bi zahodne kulture označile kot "moško". Pri Mundugumorih pa ravno obratno. Pri Tchambulih obstajajo določene razlike v spolnih vlogah, vendar so pri moških opazne lastnosti, ki bi jih v zahodni kulturi označili kot ženske (klepetanje, lišpanje, ...), za ženske pa so značilne lastnosti, ki bi jih označili kot moške (odločnost, organiziranost, ...)

Nancy Chodorow (1989) pojasnjuje izoblikovanje družbene dimenzije spolnih razlik z različno socializacijo deklic in dečkov že v otroštvu. Na to, kakšne izkušnje si bo otrok pridobil v otroštvu, zelo vpliva tudi spol. Po njenem mnenju so za primarno socializacijo odgovorne predvsem matere in to privede do različnih izkušenj, ki jih imajo deklice in dečki. Ugotavlja, da ima to za deklice drugačne posledice, ker matere svoje hčerke vidijo kot sebi

enake in jim ne dopuščajo, da bi se od njih razlikovale, medtem ko sinove dojemajo kot drugačne od sebe in jim zato dopuščajo diferenciacijo. Iz tega lahko sklepamo, da je moškost preprosto nekaj, kar je dojeto kot nasprotno z ženskostjo. Tu se vidi tudi, da "moško" in "žensko" ni nekaj naravno določenega, ampak je posledica socializacije in nekaj naučenega v njenem procesu.

Antropolog Murdock je v raziskavi, ki jo je opravil na 224ih različnih družbah ugotovil, da so moški in ženske biološko različni. Moški so fizično močnejši in zato se osredotočajo na dejavnosti zunaj doma, ki takšno moč tudi zahtevajo, medtem ko so ženske šibkejše ter ustvarjene za rojevanje in dojenje otrok ter opravljanje "lažjih" del znotraj doma.

Ann Oakley je analizirala večje število družb. Pigmejci Mbuti, ki živijo v pragozdovih Konga nimajo posebej določene delitve dela. Lovijo tako moški kot ženske in oboji skrbijo za otroke. Kritizirala je Murdocka, saj v njegovih ugotovitvah najde neobjektivne interpretacije. V njegovih družbah kuhajo tako moški kot tudi ženske, ženske delajo v rudnikih, na gradbiščih, kar pa Murdock označi kot tipično moške dejavnosti. (Barle, 1995)

Avtorica pravi: "Spolne vloge niso biološko, ampak družbeno in kulturno pogojene. Biološke razlike med moškimi in ženskami seveda so, vendar pa se v različnih družbah in kulturah lahko nanje vežejo različna pričakovanja. Če bi bile biološke danosti tako odločilnega pomena, potem ne bi smelo biti nobenih izjem pri tem, kaj počno ženske in kaj počno moški." (Barle, 1995: 163)

Zelo znana je fraza "Boys will be boys, and girls will not", ki jo je Devor uporabil pri razlagi razlik med spoloma, kjer je upozarjal na dejstvo, da ni nujno, da nekdo pripada le enemu spolu. To svojo razlago je utemeljil, s tem, da v družbi obstajajo tako ženske kot moški, ki ne izražajo dovolj ženskosti ali moškosti, da bi jih lahko umestili v en ali drug spol, temveč v njih obstaja neka povezava med obema spoloma. Govorimo o transeksualcih in transvestitih. Za prve je značilno, da je njihov primarni spol drugačen od njihove spolne identitete, za druge pa, da se rodijo v določen spol in tudi identificirajo se večino časa s tem spolom, le v določenem obdobju se odločijo, da to identifikacijo spremenijo in se predstavljajo v drugem spolu. (Devor, 1987)

Ženske imajo določene fiziološke sposobnosti, ki jih avtomatično umeščajo v podrejeni položaj, saj jim ne dopuščajo toliko svobode kot moškim. S tem mislimo na njihovo funkcijo produkcije človeka, ki je nujna za družbo, vendar na nek način obremenjujoča za ženski spol.

Sherry Ortner pravi, da vsaka družba daje kulturi večjo vrednost kot naravi, vendar po njenem mnenju ta primat razvrednoti ženski spol, ki je po svojih fizičnih, socialnih in psihičnih značilnostih bližje naravi. Reprodukcijska človeške vrste je ženska družbena vloga, za katero so primarno odgovorne in to jih zelo tesno povezuje z naravo, saj dojenčke zelo težko kulturno umestimo. Vloga matere je zelo tesno povezana z družino in obstaja mnenje, da je tudi družina bližje naravi kot dejavnosti in institucije, ki so zunaj nje. Po njenem mnenju je tudi žensko mišljenje bližje naravi, saj je njihova primarna vloga vzgoja in nega otrok, preko katere si ženske razvijajo bolj intimne in osebne odnose z drugimi, za razliko od moških, ki so razumljeni kot manj čustveni in zato bolj objektivni. S tem pa jih lahko umestimo bližje kulturi kot naravi. (v Haralambos in Holborn, 1999: 605)

"Biološki spol predstavlja neko osnovo na podlagi katere se v družbi oblikujejo določene lastnosti, norme in vzorci delovanja, ki postanejo tudi del gospodarskega, političnega, verskega ter izobraževalnega sistema te družbe, prav tako pa se vtisnejo med vrednote njenih članov." (Renzetti in Curran, 1995: 2)

Razlika med spoloma, biološkim in družbenim, je v tem, da je eden naraven in nujen, medtem ko je drugi kulturni in naključen. Čeprav je tradicionalno prepričanje, da je biološki spol nekonstruiran in naraven, avtorica J. Butler trdi, da je ravno nasprotno, produciran in reproduciran, kar se kaže v našem vsakdanjem življenju. Družbeni spol je neka igra, ki se kaže skozi delovanje posameznika v določenem kulturnem okolju in nikakor ni univerzalna in nespremenljiva. (Butler, 2001)

"Neposredni vpliv bioloških dejavnikov je zelo majhen, je pa toliko večji posredni: skladno z biološkim spolom so posameznikom in posameznicam pripisane tudi spolno specifične lastnosti in okolje se do njih skladno s pripisanim spolom obnaša." (Štular, 1998: 443)

Iz vsega tega lahko sklepamo, da zaradi kulturnih razlik med moškim in žensko, biološki spol ni nekaj univerzalnega in samoumevnega. To pripelje do dejstva, da je biološki spol družbeno konstruiran, kar pa je v nasprotju s prepričanjem, da je razlikovanje med spoloma enolično. To pripelje do ugotovitev in neizogibnega sprejemanja dvoumnih in dvojnih seksualnostih, ki pa so zaradi heteronormativnega pripisovanja ženskemu in moškemu biološkemu spolu razumljene kot nesprejemljive oziroma deviantne.

2.2.1 Razlike med spoloma v športu

Tako kot na drugih področjih, so tudi v športu opazne razlike med spoloma, ki so še vedno povezane z določeno predstavo o ženskah in moških. Analize, ki so jih opravili skozi zgodovino, prispevajo k temu, da bolje razumemo odnose med spolom in športno vzgojo deklet. Razvidno je, da ženskost ni le neka stalna kategorija in se ne more primerjati le s transcendentnimi biološkimi predstavami o ženski. Razumeti in sprejeti jo je treba kot družbeno in zgodovinsko zgradbo.

Z leti lahko opazimo, da je prišlo pri pojmovanju spola v športu do precejšnjih sprememb v korist žensk, vendar nikakor ne v škodo moških, za kar je veliko prispevalo feministično gibanje, ki se je v zadnjih letih zelo močno razvilo.

V Veliki Britaniji so leta 1992 na Športni konferenci ugotovili, da se je vrzel med moškim in ženskim vključevanjem v športne aktivnosti v zadnjem času zelo zmanjšala. Pravijo da se več kot 13 milijonov žensk, to je 57% vse ženske populacije, vključuje v športne aktivnosti, v primerjavi z moškimi, kjer jih je 15,5 milijonov, to je 73% vse moške populacije. (Hargreaves, 1994)

"Ali je šport sploh primeren za ženske?" To vprašanje sociologi že vrsto let postavljajo v javnomnenjskih raziskavah iz katerih so dobili presenetljive rezultate. Da šport ni primeren za ženske ne mislijo le starejši temveč tudi otroci, saj jih že v otroštvu družba, predvsem pa domače okolje uči tako, kar je na lep način opisano v naslednjem citatu:

"Lastna primarna identifikacija človeka, moškega oziroma ženske, glede na večino stališč, idej in želja, ki so značilne za to identiteto, je odvisna od nalepke, ki mu je bila dana kot otroku." (Lewontin v Doupona, 2004: 121)

Feminizem je v šport prinesel nove poglede in odkril poti po katerih se institucionalizira moška moč nad žensko. Kljub velikemu napredku žensk v športu še vedno ne moremo mimo dejstva, da je ženski šport v primerjavi z moškim manj množičen, manj popularen in manj kvaliteten. K zmanjšanju predsodkov, ki izhajajo iz tega, veliko pripomore tudi športna vzgoja v šolah. Kot temeljni problem, ki se pojavlja pri delu z deklicami, lahko označimo drugačen pristop in razmišljanje žensk, saj za njih šport predstavlja neko sestavino

kvalitetnejšega življenja in ne le boj za boljše športne dosežke, zdravje in lepoto. Doupona pravi, da je treba preseči tisto vrednotenje športa, kjer gre za sejem močnih mišic in nizkih instinktov. (Doupona, 1994)

"Če pristanemo na trditev, da so ženske biološko inferiorne, se izognemo vprašanju: zakaj so v naši kulturi različne športne aktivnosti definirane na način, ki dovoljuje moškim, da razkazujejo svojo fizično moč, hitrost, energijo... Spregledamo pa tudi vprašanje, ki se odpira v nasprotnem primeru: Zakaj se razlikam v telesnih zmožnostih daje tak poudarek in na kakšen način se to upodablja v prid predstavam moške moči in njihove prevlade kot naravno in nespremenljivo dejstvo." (Doupona, 2000: 100)

Zelo zanimivo je razmišljanje ameriške publicistke Kathe Politt, ki pravi, da naj bi bil šport bolj primeren za ženske kot za moške. Njena izjava, da naj bi se ženske več ukvarjale s športom in manj mislile na svoje "lepotičenje", moškim pa naj bi šport prepovedali, da bi se lahko več in bolj posvečali ženskam, je v družbi privedla do zelo močnih kritik, predvsem s strani moške populacije.

Takšno feministično prepričanje je v današnji družbi vedno bolj prisotno v glavah številnih žensk, ki želijo vstopiti v sfero športa in si s tem želijo pridobiti enakovreden položaj z moškimi. Kaj je za določen spol primerno obnašanje in kaj ne, je tudi v današnji družbi pogojeno s prepričanjem o določenih lastnostih tako fizičnih kot tudi družbenih, čustvenih.

Z gotovostjo lahko trdimo, da je napredek feminizma v športu prispeval k temu, da so ženske v zadnjem stoletju naredile velik korak pri enakopravnosti z moškimi, vendar ta pot še zdaleč ni končana.

Kljub vsem polemikam in bojem za enakopravnost moških in žensk v športu, bodo razlike med spoloma še vedno ostale, vendar jih ne smemo označiti kot nekaj negativnega. Sprejemati jih moramo razumsko s preprostim dejstvom, da smo ženske pač različne od moških in tudi same med sabo, tako glede fizičnih sposobnosti, lastnosti, talentu kot tudi glede želj in pričakovanj, ki jih imamo v športu in življenju nasploh.

3. ŽENSKI ŠPORT SKOZI ZGODOVINO

Družba se je skozi zgodovino postopno razvijala in prešla različne faze in tako se je s postopnim razvojem družbe razvijal tudi šport. Razumemo ga lahko na različne načine. Po eni strani nam služi kot zabava in razvedrilo, po drugi strani pa je lahko tudi sredstvo obrambe političnega sistema ter tudi sredstvo vzgoje. Lahko pa se preprosto uporablja za doseg dobre telesne pripravljenosti. S tem razvojem so se tudi ženske začele aktivno vključevati v različne športne aktivnosti. Predstave, ki jih imajo moški o ženskah v vsakdanjem življenju, so pripeljale do tega, da so tudi v športu ženske imele podrejeno vlogo. Bile naj bi odvisne od moških, pasivne in neaktivne v odnosu do njih. Takšno mišljenje je pripeljalo do seksizma, ki je ženskam onemogočilo, da bi se vključevala v družbo in jih je s tem priklenilo na dom. Posledično je bilo tudi njihovo udeleževanje v športu zelo onemogočeno. Šport naj bi bila dejavnost, ki so jo moški ustvarili predvsem zase ter s tem pokazali svojo moč in prevlado nad ženskami.

Iz različnih zgodovinskih zapisov smo dobili neizpodbiten dokaz, da so se ženske že v antiki vključevale v različne športne dejavnosti, čeprav so bile na začetku iz tega izključene. Kasneje pa so lahko sodelovale na igrah, ki so se imenovale Hereade (posvečene boginji Hereadi), kjer so tekmovalle le v teku. Oblečene so bile v kratke tunike z razgaljenim desnim ramenom in razpuščenimi lasmi. Kasneje so tudi plavale, jahale, lovile. Izključene pa so bile iz raznih borb.

Do konca 18. stoletja je bila ženska v družbi še vedno razumljena kot šibkejši spol. Ker naj bi bile umsko in fizično šibke, od njih ni bilo pričakovati, da se bodo udeleževale različnih športnih aktivnosti, kjer je bila fizična moč zelo pomembna. Ženska je bila postavljena na "piedestal", ki ga je potrebno varovati. Izjema so bili le ples, jahanje in keglanje. (Lorbek, 1997)

Konec 18. stoletja je prišlo do ponovnega razmaha športa. Glavni pobudnik je bil Pierre de Coubertin, ki je ponovno oživil olimpijske igre, saj je bil mnenja, da šport vzgaja in ima pomembne moralne norme ter pozitiven odnos do zdravja ter človeškega telesa nasploh. Vendar pa je v njegovih predstavah zelo viden viktorijanski pogled, saj je žensko iz te sfere avtomatsko izključil. Njegovo mnenje je, da ženska, predvsem njeno telo ni ustvarjeno za

fizične napore in da je njen največji dosežek, ki ga lahko v športu doseže ta, da k njem spodbuja svoje sinove. V enem od svojih govorov pravi:

"Ali je potrebno ženskam omogočiti sodelovanje v vseh olimpijskih športih? Prav gotovo ne! Zakaj bi jim potem dovoljevali sodelovanje v nekaterih in prepovedali sodelovanje v drugih športih in najbolj važno: na temelju česa bomo opredelili meje med dovoljenim in prepovedanim športom?" (Petrović v Doupona, 2000: 107)

Kot zanimivost naj omenim tenis, ki je bila panoga v kateri so ženske že v 20.stoletju lahko tekmovali, vendar so morale biti oblečene v ozka krila, korzete in bluže z dolgimi rokavi. Tradicijo, ki je temeljila na viktorijanskem idealu o ženski kot nežni, občutljivi in spokorni, je leta 1931 porušila španka Lili de Alvarez, ki se je na Wimbeldonskem turnirju pojavila v kratkih hlačah in s tem povzročila pravo zmešnjavo. (Doupona, 2000: 108)

Množično vključevanje žensk v športne dejavnosti pa je bilo opaziti šele v začetku 20. stoletja. Takrat se je šele začela uveljavljati ideja o ženskem športu, ki je bil še vedno pojmovan drugače kot moški. (Duopona, 2004)

Tabela 3.1:

Pregled poletnih olimpijskih iger**Pregled zimskih olimpijskih iger**

LETO	MESTO	UDELEŽ	ŽENS	LETO	MESTO	UDELEŽ	ŽENSK
1896	Atene	241	0	1924	Chamonix	258	11
1900	Pariz	997	22	1928	St. Moritz	464	26
1904	St.Louis	651	6	1932	Lake Placid	252	21
1908	London	2008	37	1936	Garmisch	646	80
1912	Stockholm	2407	48	1940	Odpadle	-	-
1916	Odpadle	-	-	1944	Odpadle	-	-
1920	Antwerpen	2626	65	1948	St.Moritz	669	77
1924	Pariz	3089	135	1952	Oslo	694	109
1928	Amsterdam	2883	277	1956	Cortina	821	134
1932	Los Angeles	1332	126	1960	Squaw Valley	665	144
1936	Berlin	3963	331	1964	Innsbruck	1091	199
1940	Odpadle	-	-	1968	Grenoble	1158	211
1944	Odpadle	-	-	1972	Sapporo	1006	205
1948	London	4104	390	1976	Innsbruck	1123	231
1952	Helsinki	4955	519	1980	Lake Placid	1072	232
1956	Melbourne	3314	376	1984	Sarajevo	1274	274
1960	Rim	5338	611	1988	Calgary	1423	301
1964	Tokio	5151	678	1992	Albertville	1801	488
1968	C.Mexico	5516	781	1994	Lillehammer	1737	522
1972	Munchen	7134	1059	1998	Nagano	2176	787
1976	Montreal	6084	1260	2002	Salt Lake City	2399	886
1980	Moskva	5179	1115				
1984	Los Angeles	6829	1566				
1988	Seul	8391	2194				
1992	Barcelona	9356	2704				
1996	Atlanta	10318	3512				
2000	Sydney	10651	4069				

Vir: Olympic Games, http://www.olympic.org/uk/games/index_uk.asp

V zgornji tabeli je prikazana udeležba na olimpijskih igrah, tako poletnih kot tudi zimskih, iz katere je razvidno, da so bile ženske na olimpijskih igrah prisotne že zelo zgodaj, vendar v manjšini, kar pa se je z leti močno spremenilo. Leta 1896 v Atenah na poletnih olimpijskih igrah ženske še niso bile prisotne, vendar so že na naslednjih, leta 1900 v Parizu, predstavljale majhen (nastopale so samo v treh disciplinah: tenis, golf in kroket), vendar pomemben delež (2,21%), ki se je z leti le še povečeval in leta 1960 v Rimu dosegel že 11,45%, leta 1976 v Montrealu 20,71% ter leta 2000 v Sydney-ju že 38, 20%. Tudi na zimskih olimpijskih igrah je odstotek pri udeležbi žensk naraščal. Leta 1924 v Chamonix-ju jih je bilo 4,26%, leta 1960 v

Squaw Valley-ju 21,65%, leta 1976 v Innsbrucku 20,57% ter leta 2002 v Salt Lake City-ju že 36,93%.

Kljub temu, da lahko opazimo občutno povečanje števila ženskih na olimpijskih igrah v zadnjih letih, je njihov delež v primerjavi z moškimi še vedno zelo majhen. Vzroke, da je temu tako bi lahko iskali tudi v tem, da so zahteve v športu z leti vedno višje, kar nad športniki ustvarja močan pritisk.

Šport postaja vedno bolj tekma za rezultati in ne le "nedolžno" ukvarjanje z njim. S tem se povečujejo tudi obveznosti, ki jih je treba sprejeti, če želiš biti uspešen, kar pa je zelo težko združiti z obveznostmi v vsakdanjem življenju. (Doupona, 2004)

Ženske so pri vsem tem še bolj ovirane, saj je njihova vloga v družini zelo pomembna in marsikatera raje izbere družino kot vrhunski šport.

V zadnjem času so si ženske v športu priborile približno enakovreden položaj in predvsem zastopnost pri skoraj vseh disciplinah razen v športih, ki veljajo nekako bolj za moške: nogomet, rugby, bodybuilding, borilne veščine, kjer so imele pri vključevanju zelo veliko težav in so bile deležne močne diskriminacije. Opazimo lahko, da obstajajo še vedno razlike pri denarnih nagradah. Kot primer naj navedem, da je bil na odprtem prvenstvu Avstralije v tenisu pri moških nagradni sklad 4,101.300 avstralskih dolarjev, pri ženskah 3,886.900, na odprtem prvenstvu Francije: moški: 23,288.000 ter ženske: 21,495.200 francoskih frankov, medtem ko dobi zmagovalec v Wimbledonu 477.500, zmagovalka pa 439.000 angleških funtov. (Verčič, 2004)

Razlike pri denarnih nagradah so zgolj simbolne, vendar vseeno so in lahko si postavimo vprašanje: "Zakaj razlike sploh obstajajo?" Odgovor na to lahko najdemo v še vedno prisotnem razlikovanju med moškim in žensko, ter moško dominantnostjo nad žensko, ki sicer izginja, vendar še vedno obstajaj, kar je razvidno tudi iz zgornjih podatkov.

Miselnost o ženski kot "manjvredni", ki je pri veliki večini ljudi, predvsem moškega spola, prisotna še danes, je v veliki meri pripomogla k temu, da se je ženski šport razvijal počasneje od moškega, saj je šport dejavnost, ki so jo moški ustvarili predvsem za moške in s tem nakazali neko prevlado. Dolgo časa jim je tudi uspevalo, vendar so ženske vedno bolj dejavne tudi v športu ter s tem veliko prispevajo tudi k njegovemu razvoju.

3.1 RAZVOJ ŽENSKEGA ŠPORTA V SLOVENIJI

Slovenija ni pri razvoju ženskega športa nikakršna izjema, saj je bilo tudi pri nas vključevanje žensk v športne dejavnosti zelo onemogočeno. Šele leta 1901 je bilo ustanovljeno prvo žensko telovadno društvo pod okriljem telovadnega društva Sokol. Kljub temu, da je bilo ženskam dovoljeno nastopati na olimpijskih igrah leta 1900, so se le teh slovenke udeležile šele leta 1936 v Berlinu, kjer je našo državo zastopalo pet udeleženk, ki so tekmovala v gimnastiki ter ena tudi v sabljanju. Leta 1948 na olimpijskih igrah v Londonu je bilo že 12 slovenskih športnikov, od tega so tri ženske tekmovala v gimnastiki in ena v atletiki. Leta 1996 na olimpijskih igrah v Atlanti je bilo slovenskih športnic že 37. Kot zanimivost naj omenim, da so šele leta 2000 na olimpijskih igrah v Sydney-ju ženske prvič tekmovala v enakem številu ekipnih športov kot moški. (Doupona, 2004: 38)

Leta 1938 so na mednarodnem prvenstvu v Pragi naše športnice osvojile drugo mesto. Poleg naših so se tega prvenstva udeležile tudi nekdanja Češkoslovaška, Poljska in Bolgarija. Tekmovalo je sedem naših športnic v mnogoboju, ki je obsegal vajo s kiji, obvezno in poljudno vajo na bradlji ter na krogih. (Šugman, 1997)

Pri nas je bila že od vsega začetka zelo dejavna Maga Magazinovič, ki je zagovarjala "moderne" oblike ženske gimnastike, ki so utrjevale telesno vzgojo žensk.

Omeniti moramo tudi Rada Murnika, ki je v svoji želji po napredovanju klasične statične vaje preuredil v dinamične. (Šugman, 1997)

Tabela 3. 2: Športni oddelki na srednjih šolah

IME GIMNAZIJE	ŠTEVILO ODELKOVI	ŠTEVILO DIJAKINJ IN DIJAKOV	ŠTEVILO DIJAKINJ	DELEŽ DIJAKINJ
Gimnazija Ljubljana Šiška	12	216	92	42,6
II. gimnazija Maribor	4	80	32	40,0
Gimnazija Celje	3	60	22	36,7
Gimnazija Ravne na Koroškem	2	40	27	67,5
Gimnazija Kranj	1	18	6	33,3
Gimnazija Škofja Loka	4	89	25	28,1
Gimnazija Šentvid	1	23	6	26,1
SKUPAJ	27	526	210	39,9

Vir: Ministrstvo za šolstvo in šport v Kozmik, 1997.

Zgornja tabela prikazuje število dijakov in dijakinj v športnih oddelkih na slovenskih srednjih šolah, iz katere je razvidno, da je delež dijakinj nekoliko manjši od deleža dijakov pri vseh srednjih šolah razen na Gimnaziji Ravne na Koroškem, kjer je delež dijakinj 67,5%, medtem ko se na vseh ostalih srednjih šolah giblje okoli 40%.

Tabela 3.3: Fakulteta za šport: Redno in izredno vpisane študentke in diplomantke:

leto	Redni študij			leto	Diplomanti in diplomantke		
	Σ	Število študentk	Delež študentk %		Σ	Število diplomantk	Delež diplomantk
1991/92	335	193	48,7	1991	130	-	-
1992/93	490	188	38,4	1992	60	-	-
1993/94	453	168	37,1	1993	47	25	53,2
1994/95	493	167	33,9	1994	61	26	42,6
1999/00	725	237	32,7				
2000/01	801	261	32,6				
2001/02	774	259	33,5				

Vir: Statistični letopisi 1995, 1994, 1993, 1992 v Kozmik, 1997 in Statistični letopis Republike Slovenije 2000/01/02 na http://www.uem-rs.si/slo/statistika/statistika_2004.doc.

Tudi na višji stopnji, kot je vpis na Fakulteto za Šport, je opaziti moško prevlado. Procent študentk se v letih 1991-2002 giblje okoli 35 - 40%. Ko gledamo delež diplomantov in diplomantk, opazimo da je obojih približno enako. Tako jih je bilo v šolskem letu 1993/1994 in 1994/1995 okoli 50%.

Opazimo lahko, da je zanimanje žensk za šport v Sloveniji še vedno manjši v primerjavi z moškimi. Vzroke temu bi lahko iskali že v sami vzgoji, ki je že od otrokovega rojstva drugačna pri deklicah kot pri dečkih, kar se kaže tudi pri vstopu v izobraževalni sistem, kjer deklice in dečke pri športni vzgoji spet ločimo in jih na nek način obravnavamo drugače.

4. SMERNICE V RAZVOJU ŽENSKEGA ŠPORTA

V današnjem času športa ne moremo pojmovati univerzalno, temveč ga brez pomislekov lahko delimo na moški in ženski šport. Rezultate žensk lahko direktno primerjamo z moškimi in s tem nakazujemo in utrjujemo prepričanja, da je ženski šport manj vreden od moškega. Razloge vsemu temu lahko iščemo v družbi in njenem dojetju športa. (Doupona, 1994)

Kljub vedno večjemu zanimanju stroke za vprašanja žensk v športu, lahko iz različnih virov še vedno opazimo, da neenakost v športu še vedno predstavlja problem.

V Evropi temelji razvoj ženskega športa predvsem na načelih Brightonske deklaracije, ki je bila sprejeta na prvi svetovni konferenci za ženske in šport leta 1994. Zelo je prispevala k temu, da so ljudje začeli razumeti pomen žensk v športu in njihov nadaljnji razvoj ter da so ženske v športu postale enakopravnejše moškim. V njej sta izpostavljeni dve tezi: V prvi so v okvirih vrhunškega športa sprejete določene smernice, ki nakazujejo k temu, da bi se ženske hitreje uveljavile predvsem na dveh področjih v športu: kot trenerke in kot športnice. Druga teza pa opisuje smernice, ki se navezujejo na športno vzgojo in so orientirane k problemu spola v celotnem izobraževalnem sistemu tako na področju športne vzgoje in izobraževanja, kot pri vključevanju žensk v razvojne projekte. (K.Petrovič, M.Doupona, 1997)

Brightonska deklaracija je obravnavala tista področja športa, ki jih zastopajo ženske ter definira cilje, ki predvidevajo vključevanje žensk v šport na vseh področjih. Namen deklaracije je promoviranje enakopravnosti žensk v športu ter razviti takšno športno kulturo v družbi, ki bi omogočila popolno, enakopravno vključevanje žensk na vsa področja športne aktivnosti.

Šport in športne aktivnosti so celostna podoba kulture vsakega naroda, vendar so izpostavljene neenakosti, ki veljajo za ženske in dekleta v primerjavi z moškimi in dečki v športu. Ženske so še vedno zapostavljene v sodništvu, trenerstvu in upravljanju pomembnih funkcij na visoki ravni. Brez ženskih vodij, ki bi odločale, pa ne bodo nikoli dosežene enake možnosti za ženske in dekleta. S svojimi življenjskimi izkušnjami in znanjem bi ženske lahko bogatile, krepile in razvijale šport in s tem svoje življenje. (The Brighton Declaration, <http://www.iwg-gti.org/e/brighton/>)

Brightonska deklaracija je namenjena vsem vladam, organizacijam in ustanovam, ki skrbijo za ženske v športu in njihove pravice in vsem, ki so kakorkoli vključeni v šport in želijo, da se le ta uspešno razvija. Doslej je bila sprejeta že v številnih državah po svetu, vendar Slovenije še ni med njimi. Tako kot zaostajamo pri vseh pogledih v športu, smo tudi pri razvoju in viziji ženskega športa še vedno v ozadju.

Principi, ki so bili sprejeti na konferenci v okviru Brightonske deklaracije, kažejo prizadevanje, da bi za ženske v športu prišlo do pozitivnih sprememb. Sprejeli so deset najpomembnejših principov, ki obravnavajo:

- pravičnost in enakost v družbi in športu;
- športne objekte;
- šolski in mladinski šport;
- udeležbo žensk v športu;
- vrhunski šport;
- vodstvene strukture v športu;
- možnosti izobraževanja, treniranja in udeležbe žensk v športu;
- informiranje in raziskovanje na področju športa;
- financiranje žensk v športu;
- domače in mednarodno sodelovanje žensk v športu. (The Brighton Declaration, <http://www.iwg-gti.org/e/brighton/>)

Vse institucije, ki imajo opravka s športom, bi se morale prilagoditi principom Brightonske deklaracije, predvsem z razvojem lastne politike, struktur in mehanizmov katerih naloge naj bi bile:

- vsem ženskam in dekletom zagotoviti možnost udeležbe v športu, v okolju, ki bi ščitilo pravice, dostojanstvo in spoštovanje posameznic;
- povečevati vključevanje žensk v šport na vseh nivojih ter v vseh funkcijah in vlogah;
- zagotoviti, da znanje, izkušnje in vrednote žensk prispevajo k razvoju športa;
- ženskemu vključevanju v šport, kot prispevek k javnemu življenju, razvoju skupnosti in tvorbi zdravega naroda, dati pravo priznanje in mesto v družbi. (The Brighton Declaration, <http://www.iwg-gti.org/e/brighton/>)

Vsi principi, ki so bili sprejeti na konferenci v okviru Brightonske deklaracije, si prizadevajo k pozitivnim spremembam žensk v športu. V nekaterih državah je že bil opazen napredek pri reševanju tovrstne problematike, vendar je potrebno storiti še veliko več.

Razlike med spoloma bi se tudi v Sloveniji morale postaviti na vidnejše mesto, ter na ta način izpostaviti in se zavedati, da obstajajo razlike med moškimi in ženskami v načinu razmišljanja in življenjskem stilu, kar je vidno tudi v športu, kjer še vedno prevladuje moški, moško mišljenje in njegove vrednote. (Doupona, 2004)

5. VKLJUČEVANJE ŽENSK V "MOŠKE" ŠPORTE

Že od vsega začetka ukvarjanja s športom obstajajo prepričanja, da so nekateri športi primerni le za moške, saj se zaradi različnih fizičnih lastnosti moških in žensk v določene športe vključujejo le moški. Iz tega izhaja tudi prepričanje, da delimo športe na "moške" in "ženske".

Že v osnovni šoli se izoblikuje nek stereotip o tem, katere športne aktivnosti so primerne za deklice in katere za dečke, kar je razvidno iz spodnjih tabel.

Tabela 4.1: Katero športno aktivnost imaš na urah športne vzgoje najrajši?

	4.r. dečki	4.r. deklice	8.r.dečki	8.r.deklice
ATLETIKA	15%	9%	16%	9%
GIMN. VAJE	2%	21%	4%	8%
ORODJE	3%	9%	5%	6%
AKROBATIKA	2%	2%	0%	2%
PLES	2%	21%	1%	18%
KOŠARKA	11%	2%	29%	9%
ROKOMET	9%	6%	4%	9%
ODBOJKA	0%	12%	8%	26%
NOGOMET	31%	2%	28%	5%
TENIS	14%	13%	3%	8%

Vir: Doupona, 2004: 119

Iz zgornje tabele lahko razberemo, da imajo dečki tako v četrtem kot tudi v osmem razredu najraje nogomet, košarko in atletiko, medtem ko so se deklice odločile za ples, odbojko in gimnastične vaje. Rezultati nam kažejo, da se dečki bolj navdušujejo nad ekipnimi športi, pri katerih je več medsebojnega stika in več agresivnosti. Ti športi so že po naravi bolj drzni, bolj borbeni, bolj nevarni, medtem ko so deklicam ljubši športi, kjer ne prihaja do telesnega stika in so tudi manj agresivni in tekmovalni.

Na vprašanje: "Ali je šport sploh za ženske?" sta K. Petrovič in M. Doupona dobila zelo presenetljive rezultate, saj so po njunih podatkih iz raziskav že deklice v osnovnih šolah prepričane, da šport ni za ženske. Odgovori med dečki in deklicami so bili procentualno

približno enaki, vendar se je procent tako pri enih kot tudi pri drugih pri prehodu v višje razrede manjšal, kar je posledica večje osveščenosti glede športa.

Tabela 4.2: "Šport ni za ženske."

	4.r	5.r	6.r	7.r	8.r
Dečki	45,5%	40,6%	37,4%	24,8%	24,8%
Deklice	46,5%	33,7%	35,0%	32,0%	21,0%

Vir: Doupona, 2004: 120

Pri predstavah o delitvi športa na moške in ženske športe je zelo opazen stereotip, ki ga imajo posamezniki že v otroštvu, saj se takega vzorca naučijo že v primarni socializaciji.

"Otroci so brez kakršnega koli posebnega učenja prepričani, da so nekatere športne aktivnosti bolj primerne za dekleta in nekatere bolj za dečke. V Kanadi obstaja neko splošno pravilo, da deklice pošljejo na ure umetnostnega drsanja, medtem ko dečki igrajo hokej. Podobna situacija je tudi v Angliji, kjer večina dečkov igra ameriški nogomet, medtem ko deklice obiskujejo gimnastične klube ali ure plesa." (MacNeill v Hargreaves, 1994: 149)

Snyder in Sprite sta leta 1983 naredila javno mnenjsko raziskavo, iz katere sta ugotovila, da so za ženske nesprejemljivi borilni športi, nekatere atletske discipline in razni športi, ki vključujejo poskuse uklonitve oziroma premoč nasprotnikov s telesnimi stiki, z direktno uporabo moči in neposrednim spopadom, kjer gre za telesni stik. (Cashmore, 1990: 95)

Možnosti, ki se ponujajo za vstop žensk v "moške" športe, so zelo slabe, saj tisti, ki so za to odgovorni, ne poskrbijo za nikakršen napredek. To pa so predvsem vodilni v športnih organizacijah. Zaradi tega tudi veliko kvalitetnih tekmovalk naleti na resne ovire pri uresničevanju svojih ciljev v "moških" športih, saj mnogi dvomijo o kvaliteti in sposobnostih žensk. (Doupona, 2000)

To pa je spet posledica tega, da so pravila sodelovanja v športu ustvarili moški in jih zato tudi branijo v svojo korist.

Ženske so že v pozni viktorijanski dobi stremele k vključevanju v športe, ki so bili rezervirani za moške, saj so želele postati enake njim tudi na tem področju. Kot sta pisala Williams in Woodhouse je že takrat kar nekaj žensk igralo nogomet, še več pa jih je bilo rednih gledalk in navdušenih navijačic. (Hargreaves, 1994)

Športi, ki zahtevajo grobost in večjo fizično moč, nekaterim ženskam ne predstavljajo posebnih problemov in v njih celo uživajo. Takšne predstave lahko razberemo iz intervjujev, ki so jih naredili z igralko nogometa in igralko rugbyja.

Prva pravi: "Nogomet je fantastičen ... samo zamisli si ... zakaj ga tako veliko moških sploh igra? ... zakaj ga ne bi igrale tudi ženske? ... to je šport, ki me zanima ... težko je reči zakaj ga imam najbolj rada ... mogoče zato, ker sem žogo brcala že kot otrok z mojimi brati ... celo moj oče se je igral z mano ... rada imam veččine te igre ... rada igram grobo ... da se zares utrudim, saj veste tako močno, da se samo še zgrudim, vendar se kasneje počutim čudovito."(Hargreaves, 1994:274)

Druga pa pravi: "Vseeno mi je kako težko postane in kako umazana postanem ... ne zanima me, če se mi ljudje posmehujejo, ker igram rugby. Zame je to najboljša igra na svetu ... je zelo fizična igra, fizični kontakt je nekaj najboljšega ... ne maram ženskih športov ..." (Hargreaves, 1994: 274)

S tem se razbijejo neka tradicionalna prepričanja o športu, ki so obstajala v družbi, vendar se ženske še vedno srečujejo s kritikami, ki jih pri ukvarjanju z "moškimi" športi dobivajo.

RUGBI

V Veliki Britaniji je bila že leta 1983 ustanovljena ženska Rugby zveza, ki je vključevala 12 članic. Danes jih je v to zvezo vključenih že 2000, ki igrajo vsak teden. (Hargreaves, 1994)

Rugbi je že od vsega začetka veljal za »mačo« šport. Organizirane igre so se začele že leta 1960 v ZDA in Franciji in 1970 v Evropi in Kanadi. Na Japonskem je bila liga ustanovljena leta 1983.

V Sloveniji je aktivnih kar nekaj moških klubov. V okviru rugby zveze Slovenije pa delujejo trije klubi iz Ljubljane, ki igrajo v Inter ligi. To so RK Ljubljana, RFK Emoona in RFC Kolinska Bežigrad. Poleg naših klubov so v ligi tudi klubi iz držav bivše Jugoslavije in to RK

Mladost, RK Čelik, RK Makarka Rivijera, RK Sisak, RK Nada, RK Zagreb.
(<http://www.rugby-zveza-slovenije.si/>)

Ženske v rugbyju v Sloveniji nimajo svojega kluba in trenutno niti ni predstavnic, ki bi se aktivno ukvarjale s tem športom. Pred dvema letoma so delovale v okviru RK Bežigrad, kjer jih je treniralo 12, vendar so zaradi premajhnega zanimanja s treningi prenehale. Kar kaže na to, da so ženske še vedno zelo zadržane do športov, ki naj bi v družbi veljali za "moške" in s tem potrjujejo še vedno zelo močno prisotnost stereotipov o tem kaj je "moško" in kaj "žensko".

NOGOMET

V Evropi in tudi drugod po svetu je ženski nogomet trenutno eden izmed športov, ki se najbolj širi, kar se vidi predvsem v vedno večji zastopanosti žensk v tem športu. Trenutno je v svetu registriranih več kot 20 milijonov igralk. Na olimpijskih igrah je bil prvič zastopan leta 1996, kjer so zmagale igralko Združenih Držav Amerike nad Kitajsko. (Plesec, 1999)

Ženski nogomet se v novem tisočletju hitro razvija, vendar je zelo opazna povezava nogometa in moškega, predvsem stereotipnega mišljenja o moškem, kar zelo ovira njegov razvoj.

"Da so ženske lahko vstopile v močan moško karakteriziran in kontroliran svet nogometa, so morale spodbijati dominanten pojem "primerne" ženskega športa." (Scraton, Fasting, Pfister in Bunuel v Plesec, 1999: 37)

Ženski nogomet je za razliko od moškega "nežnejši", vsaj če sodimo po naravi žensk, vendar se tudi to spreminja in tudi igra deklet postaja vse bolj ostra in dinamična.

Že leta 1917 so v Veliki Britaniji ustanovili ekipo, ki se je imenovala Dick Kerr's Ladies. V njej so igralo delavke iz tovarne streliv. Leta 1921 pa je v Veliki Britaniji izbruhnila prava nogometna epidemija, saj se je ustanovilo približno 150 ženskih nogometnih klubov. Tega leta se je ustanovila tudi prva Angleška ženska nogometna zveza. (Hargreaves, 1994)

Emancipacija žensk je tudi moškim prinesla številne prednosti, med drugim to, da lahko sedaj tudi oni gledajo "natrenirana", bolj ali manj razgaljena ženska telesa na številnih športnih

igriščih. Vendar se boj za žensko enakopravnost v patriarhalni družbi šele dobro razvija in še zdaleč ni končan, kot bi nekateri mislili. To se najbolj vidi v stiku med različnimi kulturami, kjer so ženske še vedno postavljene pred izbiro med tradicijo družine in osebno svobodo. V filmu "Bendi it like Beckham" je zelo viden ta problem kulturnih razlik in vloga ženske v sodobni družbi. Glavno vlogo ima indijsko dekle, ki bi zelo rado postalo profesionalna nogometašinja. Le-ta bi se na ta način znebila spon svoje kulture, vendar ji družba postavlja vsemogoče ovire do uresničitve njenih sanj.

V Sloveniji si je nogomet šele z osamosvojitvijo počasi začel utirati pot in tako teče šele 14. leto organiziranega ženskega nogometa v Sloveniji. Ker še vedno obstaja nerazumevanje "moškega" sveta do tistih žensk, ki se želijo aktivno vključiti v nogomet, je v Sloveniji še vedno zelo težko priti do kakršnih koli informacij o ženskem nogometu. Trenutno imamo kar nekaj ženskih klubov, ki aktivno trenirajo in se vključujejo v različna tekmovanja. V 1. slovenski ženski nogometni ligi je zastopanih šest klubov: Krka Novo Mesto, Pomurje Len Filovci, Kamen Jerič, Slovenj Gradec, Davidov Hram Sobota in Senožeti - Vode. (<http://www.nzs.si>)

Ženske in nogomet v današnji družbi nista več pojma, ki bi si nasprotovala, temveč postajata eno, predvsem z vedno hitrejšim razvojem ženskega nogometa. Še vedno sicer obstajajo stereotipna prepričanja, da je nogomet "moška" igra, vendar se z emancipacijo žensk v družbi razvija tudi ženski nogomet, kar pomeni, da je ženska vedno bolj enaka moškemu na različnih področjih v družbi, tudi v športu, vedno bolj sprejema nogomet kot nekaj normalnega in zanjo sprejemljivega in takšnega ga sprejema posledično tudi družba.

BODYBUILDING

Družbeno gledano ženski bodybuilding ni priljubljen, saj glede na stereotipna prepričanja, žensko telo ne sme biti mišičasto temveč vitko in bodybuilderke ta stereotip sigurno najbolj rušijo, saj s svojo mišičasto podobo vstopajo v "moški" svet ter s tem brišejo mejo med moškim in ženskim telesom.

Cashmore pravi: "Ob gledanju ženskega tekmovanja v bodybuildingu lahko začutiš oblaček misli nad glavo vsakega moškega gledalca: '(...) ženska s takšnim telesom je nenaravna.' " (Starc, 2003: 98)

Začetki ženskega bodybuildinga segajo v leto 1979. Z njim se je začela ukvarjati Doris Barrilleaux, ki je bila prej fotomodel. Leta 1980 so jo povabili na čelo Nacionalne Ameriške federacije ženskih bodybuilderk. V zelo kratkem času se je ta šport pri ženskah razvil v mednarodnem merilu, danes pa predstavlja konkurenco moškim tekmovanjem. V okviru slovenske bodybuilding in fitnes zveze deluje 11 klubov. Najbolj znan bodybuilder v Sloveniji je Dean Madžarovič, med ženskami pa je najbolj znana Pogačnik Eva.

6. OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

V empiričnem delu moje diplomske naloge se bom osredotočila na ženske, ki se ukvarjajo z "moškimi" športi (nogomet, rugby, bodybuilding). Vprašanje, ki sem si ga pri tem zastavila je bilo: "Zakaj so se ženske odločile, da se ukvarjajo ravno s temi športi?" Ugotavljala bom predvsem motivacijske dejavnike za ukvarjanje žensk z "moškimi" športi in kako jih družba sprejema glede na njihovo vlogo v njej. Predpostavljam, da ima pri vključevanju teh žensk v "moške" športe, velik, če ne celo odločilni vpliv socializacija, predvsem primarna (družina, vrstniki), saj se v tem obdobju izoblikujejo norme in vrednote, ki nas spremljajo celo življenje, zato me je zanimalo, kako so te ženske odraščale in predvsem kakšna je njihova družina. Zanimalo me je tudi, kako gledajo na stereotipno prepričanje, da moramo ločiti športe na "moške" in "ženske" glede na to, da one ta stereotip rušijo.

7. METODOLOŠKI OKVIR

7.1. OPIS OSNOVNE RAZISKOVALNE METODE

V svoji raziskavi sem uporabila kvalitativno metodologijo. Značilnost kvalitativne metodologije je interpretativni postopek, za katerega je značilno, da raziskovalcu omogoča večjo svobodo pri ugotavljanju družbeno relevantnih spoznanj. (Flere, 2000)

Uporabila sem tehniko kvalitativnega globinskega intervjuja, ki je bil delno strukturiran. To pomeni, da vprašanja, ki sem jih postavljala intervjuvancem niso bila povsem enaka, vendar so sledila seznamu tematik in okvirnim vprašanjem, ki sem jih vnaprej pripravila in po katerih so intervjuji kasneje tudi potekali. Pri popolnoma nestrukturiranem intervjuju lahko pride do preobširnih vprašanj in odgovorov, kar vodi v prenasičenost podatkov, s katerimi ne vemo kaj početi, zato je smiselno, da si okvirna vprašanja ali vsaj tematike raziskave vnaprej načrtamo, kar nam bo v nadaljni analizi v veliko pomoč.

"Za globinski intervju oz. vse oblike nestrukturiranih razgovorov je značilno, da vprašanja niso vnaprej strogo določena in seveda so še manj določene modalitete odgovorov. Predvsem

so določene teme razgovora. Pomembno je tudi, da razgovor poteka po svoji notranji logiki, skladno s tem, kako se vrstijo vprašanja." (Flere, 2000: 114)

"Cilj globinskega intervjuja je ugotavljati način mišljenja in referenčni okvir anketiranca glede nekega izseka družbenega sveta. Raziskovalec skuša s pomočjo globinskega intervjuja čim globlje spoznati nek vidik njegovih občutij, motivov, stališč, izkušenj ali življenjsko zgodbo." (Malnar, 2002/2003: 55)

7.2. VZOREC

Vzorec moje raziskave so predstavljale ženske, ki se ukvarjajo z "moškimi" športi. Intervjuvala sem šest izbranih oseb, dve nogometašnji, tri rugbistke in eno bodybuilderko.

Način vzorčenja, ki sem ga uporabila v raziskavi, je intenzivnost. Za tega je značilno, da so vanj vključene osebe, ki odražajo značilnosti, ki me zanimajo in sem jih želela podrobneje proučiti. Izbrala sem torej ženske, ki se ukvarjajo z "moškimi" športi.

Pri izbiri oseb, ki sem jih vključila v raziskavo, sem se najprej omejila na športe, ki bi ustrezali mojim potrebam. Odločila sem se za nogomet, rugby in bodybuilding. Vsi trije se mi zdijo še najbolj "moški" in predpostavljala sem, da tudi najmanj zastopani glede števila žensk v Sloveniji, kar mi je moje delo otežilo, saj jih ni veliko, ki bi se ukvarjale s temi športi.

Pri iskanju intervjuvancev so mi pomagali prijatelji, preko katerih sem spoznala osebe, ki so ustrezale moji raziskavi. Ker pa se tudi sama rekreacijsko ukvarjam s športom, mi je bilo delo malo olajšano, saj se gibljam v krogu ljudi, kjer sem spoznala osebe, ki so mi pri iskanju in izbiri zelo pomagali.

Vzorec je bil majhen, kar je tudi značilnost kvalitativnih vzorcev, saj veliko število enot ni vedno potrebno, ker lahko pride po določenem številu intenzivno obdelanih enot do analitične zasičenosti, kar pomeni, da pri večjem številu enot ne bi prišli do drugačnih rezultatov in odkritij.

7.3. ZBIRANJE, UREJANJE IN ANALIZA KVALITATIVNIH PODATKOV

Intervjuje z ženskami sem opravljala na različnih lokacijah. Z nekaterimi pri njih doma, z drugimi pa tudi pri meni doma, vendar so vsi potekali neposredno (face-to-face) z vsako posebej.

Pred začetkom vsakega intervjuja sem osebi pojasnila namen raziskave in načrt po katerem bo potekal intervju. Razložila sem jim, da so podatki, ki bodo pridobljeni z raziskavo, uporabljeni izključno v moji diplomski nalogi in bodo popolnoma anonimni.

Intervjuji so trajali približno eno uro, pri katerih sem z udeleženkami, kljub vednosti snemanja pogovora, ustvarila zelo sproščeno ozračje. Odnos je bil neformalen in prijateljski, kar je vodilo k spontanim in bolj relevantnim odgovorom.

Po končanem intervjuju sem zapise prepisala in jih združila z zapiski, ki sem jih delala med samim pogovorom. Ko sem z vsemi intervjuji končala, sem naredila deskriptivno analizo celotnega materiala. Intervjuje sem najprej prebrala od začetka do konca in jih dodobra proučila ter jih uredila po sklopih, ki sem si jih vnaprej določila, vendar zaradi polstrukturiranosti intervjuja leti niso potekali po vrsti. Na koncu sem naredila analizo celotnega besedila in interpretirala dobljene rezultate po tematskih sklopih.

8. VSEBINSKI NAČRT ANALIZE

1. Socializacija

V prvem sklopu so me najprej zanimale osebne lastnosti intervjuvank, ker se mi zdi, da je to pomemben dejavnik, ki vpliva na to, s čim se oseba v življenju ukvarja in kako živi. Lastnosti, ki naj bi bile bolj značilne za povprečnega moškega, se nanašajo na izražanje lastnega jaza in zadovoljevanje lastnih potreb; lastnosti, ki naj bi bile bolj značilne za povprečno žensko pa se nanašajo predvsem na skrb za potrebe drugih. (Avsec, 2002) Kot tipično moške lastnosti bi lahko opredelili agresivnost, ambicioznost, dominantnost, učinkovitost, voditeljsko vedenje in neodvisnost od drugih; kot tipično ženske lastnosti pa bi lahko opredelili nežnost, vdanost, sposobnost popolne posvetitve drugim, želja po umirjanju napetosti in negativnih čustev, prijaznost, sočutnost. (Avsec, 2002) Predvidevala sem, da ženske, ki se vključujejo v "moške" športe prevzemajo "moške" lastnosti, saj so le-te na nek način potrebne za ukvarjanje z "moškim" športom in športom nasploh.

Na lastnosti posameznika pa v prvi vrsti vpliva socializacija. Najprej primarna, ki se dogaja v družini in med vrstniki, saj se takrat otrokova osebnost najbolj oblikuje, zato me je zanimalo, v kakšni družini je ta oseba živela, kakšni so njeni starši in s čim se ukvarjajo?

Vprašanja tega sklopa so:

1. Kako bi opisala samo sebe, kakšen je tvoj značaj?
 - Zanima me, če bi sama sebi pripisala lastnosti, ki so bolj značilne za moško populacijo?
 - Ali ti jih mogoče pripisuje kdo drug?
2. Predstavi mi svojo družino, s čim se ukvarjajo njeni člani?
 - Se kdo od njih ukvarja s kakšnim športom?
3. Si se v otroštvu družila pretežno s fanti ali s puncami? Kako si odraščala?
4. Ali ste doma spremljali šport, katere športe najraje, s kom in zakaj ravno tiste?

2. Motivacijski dejavniki

V tem sklopu so me zanimali osebni motivi za ukvarjanje z določenim športom. Zakaj ravno ta šport, saj predpostavljam, da je to zelo grob šport, ki zahteva popolnoma drugačne fizične sposobnosti, ki jih ponavadi pripisujemo moškim. Ali je vzrok morda v tem, da so s tem lahko postale enake moškim (želja po enakopravnosti) in nasprotovale seksističnemu mišljenju, ali so vzroki kje drugje.

Vprašanja omenjenega sklopa so:

1. Kdaj si začela razmišljati, da bi se začela na splošno ukvarjati s športom in kdaj ravno s tem športom?
2. Ali te je kdo posebej navdušil, si imela oziroma imaš kakšne vzornike zaradi katerih si začela trenirati?
3. Zakaj treniraš?
 - Se ti zdi, da se s tem, ko se ukvarjaš s tem športom, lahko počutiš enakopravno z moškimi? Je to mogoče vzrok?

3. Odnos družbe do ukvarjanja s temi športi - družbena sprejemljivost, seksizem

V naslednjem sklopu me je zanimalo kako jih družba sprejema glede na to, da so to družbeno sprejemljivo bolj moški športi.

Vprašanja tega sklopa so:

1. Kako se ti zdi, da na tebe gledajo ženske, ker se ukvarjaš s tem športom?
2. Kako pa moški?
3. Imaš občutek, da si v družbi obravnavana drugače, ker se ukvarjaš s tem športom?
4. Se ti zdi, da se moški počutijo ogrožene, ker na nek način vstopaš v nek njihov svet?
 - Imaš mogoče kakšne negativne izkušnje?
 - Kaj pa pozitivne?

4. Samoločevanje na »moške« in »ženske« športe

V četrtem sklopu me je zanimalo predvsem to, koliko so še vedno prisotni spolni stereotipi pri njih in koliko se jim zdi, da obstajajo pri drugih. Glede na to, da one ta stereotip rušijo, se mi zdi smiselno, da pri njih ni prisoten ali vsaj na videz ne.

Vprašanja sledečega sklopa so:

1. Se ti zdi smiselno ločevati na "moške" in "ženske" športe?
- Kako se ti zdi, da druge ženske gledajo na to ločevanje?
2. Če bi jih mogla nekako umestiti, kaj bi rekla, kateri so "moški" in kateri "ženski" športi in zakaj?

5. Način treninga

V tem sklopu me je zanimalo koliko trenirajo ženske in ali so kakšne razlike med njimi in moškimi glede treninga. Predvidevala sem, da razlike med njimi obstajajo, saj so moški fizično bolj sposobni prenašati večje napore, vendar so njihovi treningi ravno tako naporni in nič kaj drugačni od moških in sicer v okviru njihovih sposobnosti.

Vprašanja tega sklopa so:

1. Kako pogosto treniraš?
- Kaj pa moški, ali veš koliko trenirajo?
2. Kako so sestavljeni treningi? So naporni?
- V primerjavi z moškimi, kaj se ti zdi, ali so vaši treningi drugačni?
3. Kako pa v prihodnosti?

6. Možnosti vključevanja v "moške" športe v Sloveniji

V zadnjem sklopu pa me je zanimalo koliko poudarka je v Sloveniji na teh športih, kako so ti športi uveljavljeni, koliko je zanje namenjenega denarja ter kako se ti športi razvijajo.

Posledično sem predvidevala, da je razvitost teh športov pri nas lahko vplivala na motivacijo za vključevanje žensk v "moške" športe.

Vprašanja v tem sklopu so:

1. Koliko je poudarka v Sloveniji na teh «moških» športih pri ženskah?
2. Ali slučajno več koliko je namenjenega denarja za te športe?
3. Kako se ti športi razvijajo? Kako se ti zdi, da bo v prihodnosti?

9. ANALIZA INTERVJUJEV

Analizo sem opravila postopoma. Najprej sem vseh šest intervjujev večkrat prebrala ter se tako seznanila z vsebino odgovorov. Na podlagi le-teh sem izoblikovala tematske sklope, s pomočjo katerih sem zaradi boljše preglednosti nato opravila analizo.

Rezultate bom zaradi boljše preglednosti predstavila po sledečih sklopih:

- socializacija (vpliv družine in vrstnikov na vključevanje žensk v "moške" športe);
- motivacijski dejavniki (vzroki za ukvarjanje žensk z "moškimi" športi);
- družbena sprejemljivost (predsodki, ki se pojavljajo v družbi zaradi ukvarjanja žensk z "moškimi" športi);
- ločevanje športov po spolu (prisotnost stereotipov - kako ženske gledajo na ločevanje športov na "moške" in "ženske");
- način treninga (razlike med moškim in ženskim treningom);
- možnosti vključevanja žensk v "moške" športe v Sloveniji (kakšne so možnosti za takšno vključevanje in kako to vpliva na motivacijo žensk).

9.1 SOCIALIZACIJA

V okviru tega tematskega sklopa sem želela ugotoviti, kako družina in vrstniki vplivajo na vključevanje žensk v "moške" športe. Predpostavljala sem, da ima socializacija zelo velik vpliv, saj kot sem že v teoriji ugotovila, se takrat izoblikujejo osnovni pogledi na življenje. Predvsem socializacija v družini, ki jo imenujemo primarna socializacija, ima bistven pomen, saj je takrat otrok še popolnoma nesamostojen in odvisen.

Kot pravita Barle in Počkar: "Za primarno socializacijo, ki poteka v zgodnjem otroštvu, pretežno v okviru družine, kjer človek pridobiva temeljna znanja o jeziku, obnašanju ... in se razvija kot osebnost, velja, da je razmeroma trajna in nesprejemljiva." (1995: 62)

Predpostavljala sem, da so te ženske odraščale v družini, ki se ukvarja s športom in da so predvsem moški predstavniki družine tisti, ki so se ukvarjali s športom, s katerim se ukvarjajo one ali vsaj s čim podobnim, saj je, kot pravita Barle in Počkar, prva oblika iskanja otrokove

identitete ravno identifikacija z odraslimi in posnemanje njihovih dejanj. (v Barle in Počkar, 1995)

Ugotovila sem, da so bile kar štiri od šestih punc vzgojene v družini, kjer je oče treniral šport, s katerim se ukvarjajo one. Tudi pri ostalih dveh je šport v družini prisoten, vendar v manjši meri. Pri slednjih dveh sem ugotovila, da so imeli vrstniki odločilno vlogo, saj je v obeh primerih na njuno vključevanje vplivala prijateljica, s katero sta skupaj začeli trenirati. Matere so v vseh primerih bolj sekundarnega pomena, saj se vse ukvarjajo s športom zgolj rekreativno. To je bilo tudi pričakovati glede na vrsto športov, s katerimi se ukvarjajo intervjuvanke. V nobenem primeru nisem zasledila, da bi se katera od mater ukvarjala s športom, s katerim se ukvarjajo one, kar sem že vnaprej predvidevala in me ni posebno presenetilo.

V nadaljevanju me je zanimalo, v kakšni družbi so odraščale in predpostavljala sem, da je bila ta družba večinoma fantovska in moje ugotovitve so to tudi potrdile. Kot pravi Piaget, so vrstniki zelo pomemben dejavnik v procesu socializacije, saj so odnosi med njimi bolj demokratični in enakopravni kot z odraslimi in na ta način lahko otroci med sabo primerjajo različna stališča, norme in odnose. (v Barle in Počkar, 1995)

Večina od njih se je že v zgodnjem otroštvu družila predvsem s fanti, saj so imele vse brate, s katerimi so se igrale in njihovo družbo, kar pa posledično vodi do tega, da so bile njihove igre bolj grobe in bolj fantovske, na kar kaže tudi izjava ene izmed intervjuvank:

"Moja družba so bli večino fantje in fantovske igre (kolesarjenje, nogomet, košarka, lovljenje,...). S punčkami se nisem nikoli igrala, ker mi ni bilo zanimivo, saj je blo vse preveč počasi in se ni nč dogajalo, js sm pa že, ko sem bla mala rabla neko akcijo, ker drugač ni blo zanimivo."

Tudi pri ostalih so veliko vlogo igrali bratje in njihovo ukvarjanje s športom, saj so našle pri njih nekakšen vzor.

Predvidevala sem, da so glede na njihovo vlogo v športu, vse tudi doma spremljale šport (predvsem bolj grobe, "moške" športe) in da je bila družina tista, ki jih je k temu navdušila, predvsem očetje in bratje. Moja predvidevanja so bila potrjena, saj sem ugotovila, da le pri eni izmed intervjuvank doma niso spremljali športa in ga je ona sama začela šele v srednji šoli. Pri vseh ostalih je bil šport vseskozi prisoten. Spremljali so predvsem nogomet in košarko ter

seveda smučanje, ki je v Sloveniji zelo popularno. Kot sem predvidevala, so bili očetje tisti, ki so jih navdušili in jim v bistvu pokazali, kaj šport sploh je.

Že na samem začetku me je zanimal njihov karakter in lastnosti, ki jih imajo, saj sem predpostavljala, da ima socializacija in način kako so odraščale velik vpliv na to, kakšne osebe so. Glede na njihovo vključevanje v "moške" športe sem predvidevala, da niso preveč "nežne" osebe in da je v njih veliko tekmovalnosti. Ugotovila sem, da so vse "pozitivne" osebe, ki kar žarijo od energije in jih nič ne more spraviti s tira. Njihova pozitivna energija in želja po tekmovalnosti in zmagah je bila pri njih zelo prisotna in tudi same niso skrivale tega, na kar kaže tudi izjava ene izmed njih:

"Zelo sem tekmovalna, vedno mi je povsod cilj, da zmagam. Če sem bila druga je blo tako kot bi bila zadnja. Skos imam v glavi tisto, da morem bit najboljša, ker drugač nisem zadovoljna."

Kakšnih posebnih "moških" lastnosti si nobena od njih posebej ne pripisuje, saj pravijo, da so vse čisto običajne punce, ki se ukvarjajo s športom in nič kaj "moškega" ni v njih. Res pa je, da nobena od njih ni v celoti feministično usmerjena, vendar glede na to, da bi lahko rekli, da sta tekmovalnost in želja po zmagah bolj značilna za moške in da bi ju lahko uvrstili pod "moške" lastnosti, lahko rečemo, da so vse bolj "možate", vsaj glede športa.

"Ker se pač ukvarjam z bodybuildingom, nisem neki feministično usmerjena, čeprav je to zelo estetski šport, saj v bistvu delaš na sebi, na svojem telesu, ki je pri ženskah še posebej poudarjen, ne bi pa rekla, da bi imela kakšne posebne moške lastnosti, pač nisem fina in to tut pokažem."

"Ko se gre za šport bi mogoče lahk rekla, da nisem glih nežna in potrpežljiva, tk da bi mi tam res kdo lahk reku, da sem moški (smeh), ko pa sem doma pa rabim svoj mir in sem čist umirjena oseba."

"Že res, da nisem nevemkako nežna in punčkasta, vendar nisem groba in možata."

Glede na njihov karakter bi lahko predvidevala, da jih drugi gledajo kot na "moškega" in da jim pripisujejo bolj "moške" lastnosti, vendar same pravijo, da ni tako in da jih obravnavajo kot čisto navadne punce. Le včasih jim zaradi videza kdo reče, da so kot fantje:

"Res pa je tut, da se že od otroštva oblačim bolj športno in kakšne oblekce niso gluh moj stil, vendar so se me že vsi navadli in jim ni nič čudnega. Bolj to opazijo starejši, na primer moja babica, mi vedno reče, da sem takšna kot kakšen fant."

Moja predvidevanja so bila v celoti potrjena s spoznanji, ki sem jih ugotovila skozi intervjuje. Iz česar lahko sklepam, da ima primarna socializacija odločilno vlogo pri njihovem vključevanju v "moške" športe. Predvsem družina je tista, ki je najpomembnejši dejavnik, na drugem mestu pa so sigurno vrstniki in družba, v kateri se gibljejo, saj se osebe z njimi na nek način skušajo poenotiti. S tem se razvijajo določene vrednote, ki spremljajo posameznika celo življenje.

9.2 MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI

Zelo veliko dejavnikov vpliva tako na človekovo ukvarjanje z različnimi stvarmi kot tudi na ukvarjanje s športom. Ko sem imela to v mislih se mi je vseskozi postavljalo vprašanje: "Zakaj so se ženske odločile ukvarjati se z "moškimi" športi?" Predpostavljala sem, da bi lahko bil eden izmed vzrokov tudi ta, da so želele s tem postati enakopravne z moškimi in s tem nekako razbiti neka seksistična prepričanja. Kot sem že v zgornjem sklopu lahko ugotovila, je velik motivacijski dejavnik lahko iskati predvsem v družini in pri vrstnikih.

Skoraj pri vseh intervjuvankah je igrala družina zelo pomembno vlogo. Večinoma so že v otroštvu razmišljale, da bi nekaj trenirale, vendar takrat sploh ni bilo možnosti, da bi ženske trenirale "moške" športe. Zato so večinoma začele z odbojko, smučanjem in podobnim in so se šele kasneje odločile za nogomet, rugby ali bodybuilding.

"Spomnim se, da sem vedno ko sem spremljala tekme bila zelo navdušena in sem želela igrati, vendar pri nas ni bilo kakšne možnosti, saj ni bilo ženskih ekip."

"Glede na veliko vlogo družine pri razvoju posameznika lahko mirno zapišem, da ima že komaj rojeni otrok veliko večje možnosti, da poseže po športu kot obliki življenja, če mu starši v novo nastali družinski skupnosti predstavljajo ustrezen model športnega delovanja." (Tušak, 2003: 52)

Pri večini so bili očetje tisti, ki so jih navdušili za šport, predvsem za tisti šport, s katerim so se tudi oni ukvarjali. V skoraj vseh primerih, razen pri dveh puncah, kjer lahko vzrok za ukvarjanje s tem športom iščemo pri vplivu vrstnikov, sem opazila, da so se očetje ukvarjali s športom, s katerim so se kasneje začele ukvarjati tudi njihove hčerke. To sem tudi pričakovala, saj je bilo včasih ukvarjanje s temi "moškimi" športi v celoti v moški domeni in tudi nisem pričakovala, da se bo katera od mater ukvarjala z njimi. Zgornje ugotovitve lahko potrdim tudi z izjavami intervjuvank.

"V bistvu mi je oče vseskoz, že ko sem bila otrok dajal tist občutek tekmovalnosti in željo po zmagi in da si skos aktiven, saj se je skos igral z mano in v vsaki igri je blo tekmovanje. In potem mi je enkrat prinesel neko revijo, kjer so ble različne slike moških body-builderjev in takrat sem rekla: "Js hočem to, js hočem bit taka, kako lahko dobim take mišice." No in od takrat naprej je bil to moj cilj."

Ta izjava se mi zdi zelo zanimiva, saj lahko iz nje razberemo, da je imel na njeno ukvarjanje z bodybuildingom posledično velik vpliv tudi medij. V tem primeru revija, ki ji jo je pokazal oče.

Tudi pri drugih je imel velik vpliv ravno oče.

"Rugbi je pri nas že v družini. Oče se ukvarja z rugbi-jem že od svojega 25. leta, prej je treniral rokoborbo. Je lastnik in predsednik kluba."

Pri dveh intervjuvankah, kjer je bil šport v družini sicer že prisoten, vendar v manjši meri, sam razbrala, da so imeli na njuno odločitev velik vpliv vrstniki, predvsem prijateljice, ki so se že ukvarjale s temi športi. Ena izmed njih pravi, da je začela razmišljati, da bi se ukvarjala z rugbi-jem pri 23.-ih, ko je spoznala prijateljico, katere oče je bil predsednik Rugbi kluba.

Na vprašanje: "Zakaj treniraš?" je večina odgovorila, da zaradi same sebe, ker jim je všeč in ker želijo zase nekaj narediti. Iz tega sem ugotovila, da jim je pomemben tudi izgled in počutje. Ulaga pravi: "" Zdrav duh v zdravem telesu" ni le dar, ki ga imaš ali nimaš po prednikih, v veliki meri je odvisen tudi od načina življenja. Vsak dan lahko vidimo, kako alkoholiki, narkomani, lenuhi in njim podobni propadajo, lahko pa vidimo tudi stotere športnike, mlade in stare, kako so razviti, zdravi in čili ter kako uživajo v prostem času na igriščih, v vodi, na snegu, v gorah." (Starc, 2003: 105)

Zavedanje, da je šport pomemben dejavnik za zdravje in lepo telo, je pri vseh intervjuvankah zelo prisoten, kar je razvidno tudi iz njihovih izjav, da se po treningih bolje počutijo in da so s tem naredile nekaj zase. Zdravo telo in dobro počutje v sodobni družbi predstavljata pomembno vrednoto. V družbi je splošno sprejeta ideologija, da je šport koristen za nas in za naše telo.

Večinoma je vzrok osebno zadovoljstvo, kar sem tudi predvidevala, saj zaslužek v Sloveniji ne pride v poštev, na kar priča tudi trditev ene izmed njih.

"Treniram zato, ker si to želim, ker je to neki kar je pač moje življenje in mi je o. k., ja čist osebno zadovoljstvo in nič drugega, saj živet se od tega itak ne da pr nas, tk da kak denar ne pride v poštev."

Na vprašanje, če so s tem, ko so se odločile, da se ukvarjajo z določenim športom, želele postati še bolj enakopravne z moškimi, sem dobila nasprotno odgovore, kot sem jih predvidevala. V večini so mi odgovorile, da to nikakor ni vzrok, da so začele trenirati in da sicer s tem lahko "parirajo" moškimi, vendar niso razmišljale, da bi začele trenirati zaradi enakopravnosti z njimi.

"Nikakor ne. Nikoli nisem karkoli počela, da bi bila s tem enakopravna moškimi. Sploh pa ne v športu. Mislim, da sem enakopravna že brez tega, vsaj js se tako počutim."

Tudi ostale so podobnega mnenja, vendar je v njihovih odgovorih lahko opaziti, da se mogoče vendarle lahko počutijo bolj enakopravne z moškimi, čeprav se tega niti ne zavedajo in to primarno ni nikoli bil njihov razlog za vključevanje v "moške" športe.

Želje po večji enakopravnosti z vključevanjem v "moške" športe pri njih ni opaziti, iz česar bi lahko sklepali, da se s tem, ko se vključujejo v te športe, počutijo že dovolj enakopravno z moškimi in s tem na nek način prevzemajo določene "moške" značilnosti, katerih se verjetno sploh ne zavedajo. Posamezniki si v oviru svojega obstoja v določeni družbi izoblikujejo določeno identiteto. Predvsem ta identiteta odraža značilnosti, ki obstajajo v tej družbi. S tem, ko se vključujejo v moške športe, si izoblikujejo določeno identiteto, ki je pri njih na nek nezaveden način povezana z moškostjo, česar pa se verjetno niti ne zavedajo, saj se v celoti poistovetijo s to identiteto in si takšnih vprašanj niti ne postavljajo.

Zelo zanimiva se mi zdi izjava ene izmed intervjuvank, ki se ukvarja z rugbyjem. Pravi, da trenira zaradi:

"(...) Osebenga zadovoljstva ter zadovoljstva ob šokiranju ljudi z informacijo, da treniram tak šport."

Iz tega vidim, da je še vedno prisotno neko seksistično mišljenje in moje intervjuvanke in vse ostale, ki se ukvarjajo s takšnimi športi, temu na nek način nasprotujejo, pa čeprav nehote.

Kot sem predvidevala ima na vključevanje žensk v te športe največji vpliv predvsem družina, kar se mi zdi logično, saj je to tisti dejavnik v procesu socializacije, ki ima osnovni vpliv. Kljub temu, da niso direktno navedle, da želijo biti s svojo udeležbo vedno bolj enakopravne moškimi, se mi zdi, da je to mogoče nek podzavesten vzrok, ki je prisoten v današnji družbi ne samo pri športu, temveč tudi pri drugih dejavnostih, kjer imajo moški še vedno bolj dominantno vlogo.

9.3 DRUŽBENA SPREJEMLJIVOST

V tem sklopu me je zanimalo, kakšen je odnos družbe do njih, ker se ukvarjajo s takšnimi športi in kako jih posledično sprejemajo, glede na to, da lahko, kot sem ugotovila že v teoretičnem delu, trdim, da v družbi še vedno obstajajo seksistična prepričanja in predsodki glede žensk na določenih področjih in šport ni nikakršna izjema. Predvidevala sem, da jih ljudje v družbi obravnavajo drugače. Zanimalo me je, kako na njih gledajo ženske in kako moški, saj sem predvidevala, da bodo mnenja različna.

Ženske so se v večini primerov odzvale pozitivno, čeprav je bilo iz intervjujev razbrati, da so nekatere še vedno bolj zadržane do teh športov, kar je posledica tega, da so pri nas še vedno manj zastopani in manj poznani. Glede na to, da imajo bolj mišičasto postavo, predvsem je bilo to opaziti pri bodybuilderkah, na njih nekatere ženske gledajo bolj zadržano in ne odobravajo tega, saj se jim ne zdi lepo in zdravo.

"Lepo žensko telo je vitko, čvrsto in brez odvečne maščobe. Pogosto simbolizira nežnost, krhkost in eleganco. Na drugi strani je lepo moško telo mišičasto, ki izraža učinkovitost in moč." (Starc, 2003: 19)

To lahko razberemo iz izjave in izkušnje ena izmed intervjuvank(bodybuilderka).

"Enkrat se mi je zgodilo, da sem slišala, da je naka ženska rekla, da to je pa ful grdo(mišice je mislila), potem sm se pa obrnila pa sem vidla, da je bla taka malo bolj močna, pa nimam nič proti nobenmu, sam sm si mislila, " A tista tvoja maščoba je pa lepa?""

Kaj je v družbi lepo in zdravo, je relativno, saj ima vsak svoja merila, je pa še vedno zelo prisotno, da tisto, kar je drugačno od večine, ni lepo, čeprav se tudi ti predsodki vedno bolj rušijo.

Pri nekaterih ženskah je bilo iz intervjujev opaziti, da se o teh športih ne ve veliko, vsaj ne v krogu žensk, in zato so večino še zmeraj začudene in nimajo pravih predstav o teh športih.

"Ženske gledajo name čisto o. k., samo veliko sprašujejo, ker ne vedo veliko o rugby-ju, pa jih zanima, koliko je rugby dejansko grob šport. Večkrat je bilo kje slišat: " A rugby? A ni to ful grobo?" ali pa " Kako? Sej si mejhna in suha, a ni treba bit za rugby velik in močen?"

Čeprav nobena izmed intervjuvank nima kakšnih posebnih negativnih izkušenj z ženskami, lahko vendarle iz njihovih reakcij, ki so jih navedle, mislim predvsem na začudenja, videti, da na njih gledajo drugače kot na tiste, ki se s temi športi ne ukvarjajo.

Mason pravi: "Veliko žensk je menilo, da je njihova vloga v prvi vrsti gospodinjska, njihova narava pa sama po sebi neprimerna za "moški" telesni napor". (Starc, 2003: 93)

Takšno razmišljanje imajo nekatere ženske še danes in tudi to je eden izmed vzrokov za njihovo ne vključevanje v športe, ki veljajo za "moške" in tudi športe nasploh.

Iz tega lahko razberem, da obstajajo določeni predsodki in stereotipi, ki so prisotni v družbi, to pa predvsem zaradi nepoznavanja in nesprejemanja drugačnosti in velike nestrpnosti, ki je še vedno prisotna v naši družbi.

Pri moških, katere so omenile intervjuvanke, sem razbrala zelo različne reakcije. Kot sem pričakovala že pred intervjuji, imajo do žensk v teh športih zelo različna mnenja. Nekaterim se to zdi čisto nesprejemljivo, drugim pa čisto normalno. Predvidevala sem, da bodo imeli bolj negativen odnos, saj po mojem mnenju še vedno želijo biti dominantni in s tem, da se ženske vključujejo v športe, ki so bili vseskozi rezervirani za moške, ta dominantnost postaja vedno manjša.

Na eni strani so moški, ki se s športom ne ukvarjajo in imajo zelo negativna mnenja o tem, da se ženske ukvarjajo s takšnimi športi.

" Enim je to čisto brez veze in mi večkrat rečejo, da kak morem trenirati nogomet in da ženske pa nogomet, da to je pa res čisto brez veze, da to ni nobena igra. "

Lahko bi rekla, da se počutijo ogroženo, kar so ugotovile tudi moje sogovornice. Tisti, ki se s športom ne ukvarjajo imajo drugačne predstave o tem, kaj ženska zmore in kaj ne in zato se jim zdi večkrat nemogoče, da bi lahko ženske trenirale rugby, nogomet ali bodybuilding, saj imajo napačno predstavo, ker sami verjetno tega niso nikdar poskusili. Ena izmed rugbistk je izjavila, da so moški prepričani, da mora ženska, ki igra rugby imeti 1,80m in 90kg, kar je po njenem mnenju zgrešena predstava o tem športu, saj sama ni niti približno takšna. Temu priča tudi naslednja izjava.

"Se mi zdi, da se počutijo manj vredni in ne več tako dominantni, saj imam večje mišice kot nekateri od njih in to jim ni všeč. Saj veš, moški pač vedno hočejo biti močnejši in dominantni. "

Veliko moških se čudi tudi nad njihovo postavo, ki po njihovem mnenju ni najbolj primerna za ženske.

"Poglej tole punco, ki trenira nogomet. A nima močnih nog? ali pa Saj ima postavbo kot kak moški!"

Na drugi strani pa so tisti, ki se spoznajo na šport, ga tudi sami trenirajo in takšni imajo zelo pozitiven odnos in tudi občutek manjvrednosti pri njih ni prisoten, saj se zavedajo, da glede fizičnih sposobnosti niso s strani žensk nikakor ogroženi in tudi nikoli ne bodo. Takšni moški so zelo navdušeni, da imajo v svojih vrstah tudi ženske, ki jim pomagajo, kar je bilo zaslediti pri večini intervjuvank.

"Niso se počutili ogrožene, sploh ne... res... vsi rugbyaši so bili celo navdušeni, da imajo sedaj v klubu tudi punce. "

"Tisti, ki trenirajo nogomet se sigurno ne počutijo ogrožene, saj vejo, da ženske nikoli ne bomo mogle biti tako dobre kot oni, saj je fizična razlika prevelika. "

"Se mi zdi, da so se moški že navadli, da imajo tudi ženske mišice in se jim to ne zdi nič kaj čudnega in me ne gledajo kot neko konkurenco. "

Zanimiva je tudi izjava bodybuilderke, ki priča temu, da moški takšne ženske vedno z večjim veseljem sprejemajo.

"Eden mi je enkrat reku: "No objemi me "strong women", da vidim kako je""

Kolikor sem lahko razbrala iz intervjujev, se te ženske nikakor ne počutijo, kot da jih nekateri v družbi obravnavajo drugače ali pa jim tega same ne dovolijo.

"Nikoli ne dopustim tega, da bi me kdo obravnaval drugače, kot si sama želim - razen če tega ne vem. Torej, če bi me v družbi kdo obravnaval kot "možič", bi si vzela čas in argumentirala svoje stališče, oziroma ga/jo pozvala, naj argumentira svoje. Zakaj bi trpela ob predsodkih, če jih lahko spremenim?"

Zanimivo je tudi, da imajo v tujini, predvsem na zahodu, veliko lepše izkušnje kot pri nas, kar kaže na to, da je naša družba še vedno precej konservativna.

"V tujini so bolj odprti za te zadeve (rugbi) in so že vsega navajeni. Mi smo pač majhna (še zaenkrat) "zahojena" deželica, ki ni navajena na kakršnekoli drugačnosti ..."

Kljub temu, da so tako ženske kot tudi moški vedno bolj tolerantni do vključevanja žensk v "moške" športe, pa je iz odgovorov še vedno občutiti neko zadržanost, ki izhaja iz določenih predsodkov in stereotipov, ki so v naši družbi še zmeraj prisotni, čeprav se vedno bolj zmanjšujejo ali postajajo prikriti. Iz naslednje izjave lahko razberem prav to prepričanje o ženski in moškem.

"Ako je moč borben in aktiven, ako noč in dan dela in ustvarja... ako postaja žilav in dobi v obraz odločne poteze, tedaj, tako se mi zdi, ne izgubi na moškosti, temveč se moškemu idealu zelo približuje. Nasprotno velja za ženo: Ako posveča vse svoje moči katerikoli stvari izven sebe, če prenaporno dela ali študira ali če z vso silo trenira to ali ono vrsto športa, izgubi na ženskosti." (Ulaga v Starc, 2003: 95)

Po mnenju Cashmore so se skozi zgodovino izoblikovale tri "naravne" resnice o ženskah, ki so bile prisotne tudi v športu.

"Intelektualno in telesno so ženske manj sposobne od moških, njihove naravne predispozicije jim omogočajo pasivnost in ne aktivnost, so v podrejenem položaju do moških." (Cashmore v Starc, 2003: 93)

9.4 LOČEVANJE NA "MOŠKE" IN "ŽENSKO" ŠPORTE

V družbi so še vedno prisotna določena stereotipna prepričanja o tem, kaj je primerno za ženske in kaj za moške. Iz tega je sledilo tudi moje vprašanje v tem sklopu. Zanimalo me je, koliko so še vedno prisotni spolni stereotipi pri njih in kako se jim zdi, da je pri drugih ženskah. Predpostavljala sem, da glede na to, da one ta stereotip rušijo, pri njih ni prisoten ali vsaj ne na videz.

Zelo zanimiva je tudi izjava poslovneža, iz katere lahko razberemo, da je v družbi glede športa še zelo prisotno prepričanje o moški dominaciji.

"Ženska lahko opravlja enako delo, kot ga opravljam jaz- morda je lahko celo moja šefinja. Ampak naj bom preklet, če gre lahko na nogometno igrišče in prenese udarec Ronnieja Lotta (orjaški nogometni zvezdnik)." (Messner v Starc, 2003: 100)

Športe lahko delimo na tiste, ki so bolj primerni za ženske in tiste, ki so bolj primerni za moške, kar je po večini odraz naših fizičnih sposobnosti, saj v družbi še zmeraj obstaja prepričanje, da smo ženske bolj nežne, čustvene, razumljive in bolj zadržane, medtem ko so moški bolj razumni, vztrajni, tekmovalni, odločni, pogumni in na podlagi teh lastnosti bi lahko določene športe opredelili kot bolj primerne za moške.

"Splošno sprejemljivi so bili le športi, pri katerih ni prihajalo do telesnega stika in ki so poudarjali estetska gibanja, kot so na primer plavanje, gimnastika, umetnostno drsanje in tenis." (Snyder in Spreitzer v Starc, 2003: 93)

Vendar se vedno več žensk ukvarja tudi s takšnimi športi in s tem rušijo stereotipe, ki so prisotni v družbi.

Na vprašanje koliko je njim smiselno ločevanje na "moške" in "ženske" športe, sem dobila zelo pričakovane odgovore. Vsem se zdi nesmiselno ločevati, saj so prepričane, da razlik ne bi smeli delati, ker jih v bistvu ni in vsak lahko počne tisto kar si želi. So določene biološke in fiziološke razlike, ki se jih tudi one zavedajo, vendar to za njih niso ovire, ki bi preprečevale kakršnokoli udeležbo tudi v bolj grobih športih. Skratka, kakršnokoli ločevanje pri njih ne pride v upoštevanje in to lahko razberemo tudi iz njihovih izjav.

"Ločevati kakorkoli na žensko in moško se zdi nesmiselno, razen seveda, kar je povezano z našo biološko različnostjo. Ne vem zakaj ne bi ženske igrali rugby-ja in zakaj ne bi moški bili baletniki."

"Za mene je vsak šport ženski in moški, saj se vsi lahko v vsem preizkusimo. Razlike so le pri izvedbi, saj so normalno razlike med moškim in ženskim telesom in to je normalno, vendar posebej ne bi rekla, da bi jih morali ločiti, saj lahko vsak počne kar pač želi in če mu je tisti šport všeč in se bo potrudil, bo v njem dober."

"Ne ločujem dobesedno na moške in ženske športe. Je pa res, da mormo ločit na primer ženski nogomet in moški nogomet ali pa ženski rokomet in moški rokomet, saj so razlike že zaradi fizične konstrukcije in razlik med moškimi in ženskami. Meni je na primer ženski rokomet bolj všeč, ker ni tako grob kot moški. Glede nogometa je pa tako, da imajo moški že konstrukcijo telesa bolj prilagojeno temu, da igrajo lepši nogomet ..."

Za druge so v večini mnenja, da kar ločujejo na "moške" in "ženske" športe, vsaj tisti, ki se s športom ne ukvarjajo, vendar pa se jim zdi, da se v družbi tudi pri drugih vedno bolj rušijo stereotipi o tem, kaj ženske lahko in kaj ne in mislijo, da one in tudi druge, ki se ukvarjajo s športi, ki bi naj veljali za moške, veliko prispevajo k temu.

Tudi pri vprašanju, naj umestijo športe na "moške" in "ženske", če bi jih že morale klasificirati, se niso mogle posebej opredeliti in tudi niso posebej opredeljevale. Razlike, ki so jih navedle so bile predvsem fizične narave in posledično je možno določeno ločevanje. Nekatere so se sicer opredelile in so kot "moške" določile: nogomet, rugby, ameriški nogomet, hokej, boks, formulo, za "ženske" pa ritmično gimnastiko in netball (neke vrste košarka za ženske), ki je pri nas še zelo neznan, vendar večinoma niso odločale, kar je razumljivo, saj bi s tem negirale same sebe. Tudi naslednje izjave so priča temu, da so edine razlike, ki jih delajo pri športu le fizične narave in jih ne moremo spremeniti.

"Najbrž so ženski tisti, ki zahtevajo manj fizičnega napora v smislu eksplozivnosti. Fizično gledano, so moški grajeni bolj za eksplozivno moč, ženske pa bolj za vzdržljivostno."

"Ne bi jih sploh ločevala, ker je to nesmiselno. Res je že, da je za nekatere nesprejemljivo, da se ženska ukvarja z bodybuildingom, nogometom in podobnimi športi, saj je pač pri tem več moških in potem se jim to zdi malo čudno, vendar je vedno več ljudi, ki se jim to zdi povsem normalno in tut meni se zdi, da ni potrebe, da bi neki ločevali. Tut moški se ukvarjajo z aerobiko in podobnimi, sicer bolj redko, vendar se in to je čist o. k."

Razlike med spoloma tudi pri njih, tako kot pri tistih ženskah, ki se ne vključujejo v "moške" športe, obstajajo, vendar v manjši meri. Dejansko ločujejo le glede na fizične razlike, ki so in bodo vedno prisotne, družbene razlike pa zanje nimajo bistvenega pomena pri vključevanju žensk v katerikoli šport.

9.5 NAČIN TRENINGA

V predzadnjem sklopu me je predvsem zanimalo, koliko in kako trenirajo v primerjavi z moškimi. Predpostavljala sem, da obstajajo določene razlike med njimi in moškimi, vsaj glede fizičnih razlik, ki obstajajo.

Večinoma so njihovi treningi enako dolgi in enaki tudi po strukturi. Pri vseh pa obstajajo razlike glede na intenzivnost, saj se biološkim razlikam med moškim in žensko pač ne moremo izogniti, kar tudi v celoti potrjuje moje predvidevanje.

Pri vseh je bilo opaziti, da so njihovi treningi zelo resni in da se nikakor ne podcenjujejo in kakorkoli postavljajo v podrejen položaj z moškimi.

"Treningi so bili ponavadi dolgi med 1,5-2uri Na začetku je bilo ogrevanje, nato različne rugby vaje z žogo, na koncu igranje rugbyja. Moški treningi niso drugačni, mogoče bolj fizično naporni, saj oni več prenesejo, drugače se pa ne razlikujejo. Mi mogoče več delamo na tehniki, ki je njim že malo prirojena, no, vsaj nekaterim."

Na vprašanje, kako se vidijo v prihodnosti, so večinoma odgovorile, da bodo še naprej trenirale dokler bodo možnosti, le pri rugbistkah sem dobila negativen odgovor, saj so zaradi premajhnega zanimanja žensk in mogoče tudi vseh, ki so v tem športu prisotni, trenutno prenehale s treningi in so začele trenirati druge športe. Ena izmed njih na primer full contact. Pri vseh je bilo opaziti, da je pri njih interes zelo velik in bi si v prihodnosti želele spet trenirati, če bodo možnosti.

9.6 MOŽNOSTI VKLJUČEVANJA V "MOŠKE" ŠPORTE V SLOVENIJI

Glede na to, da smo majhna država in si na določenih področjih šele utiramo pot, je tudi pri športu tako. V tem sklopu me je zanimalo, kakšne so konkretne možnosti za vključevanje v

"moške" športe v Sloveniji, koliko je namenjenega denarja in kako se vse skupaj razvija, saj lahko predvidevam, da je to zelo pomemben dejavnik za motiviranje žensk pri vključevanju v katerega izmed teh športov.

Večinoma so mi odgovorile, da je poudarka na teh športih v Sloveniji premalo. Sicer je pri vseh opazen napredek, vendar še zmeraj ne dovolj velik. V veliki meri je to povezano tudi s financiranjem, saj so mi vse odgovorile, da je namenjenega denarja za ženske v teh športih izrecno premalo ali pa ga sploh ni, kar posledično vodi v nezanimanje in nepoznavanje teh športov v Sloveniji.

Pri vseh športih tako rugbyju, nogometu kot bodybuildingu je sicer opazen napredek, vendar zelo počasen. Naslednje izjave so to tudi potrdile.

"Razvijajo se vedno bolj, saj je tudi vedno večje zanimanje pri ženskah, vendar je zelo težko, če nimaš nekih pogojev, ki pa so vedno povezani z denarjem."

"Rugbi se razvija, sploh glede na to da je v Sloveniji prisoten že 40 let. Če ne bi bilo razvoja, bi vse skupaj propadlo ... Želim si, da bi se malo bolj populiziral med širšo javnostjo, da bi ga ljudje sprejeli in ga začeli spremljati, saj se njegov obstoj in s tem tudi razvoj tako lažje zagotovi."

"Ženski nogomet se kr dobro razvija, saj je vedno več klubov pa mislim, da se bodo še naprej razvijali, sam bomo vidli kk, saj je vse povezano z denarjem, ki ga pa ni."

Skratka, kot je razvidno iz odgovorov, interes za razvoj je in prav bi bilo, da bi se tudi nadaljeval, saj bi s tem spodbudil in motiviral še marsikatero žensko, da bi se vključila v katerega izmed teh športov in s tem bi se tudi v družbi izoblikoval drugačen pogled na žensko v športu, predvsem v "moških" športih. Odnos družbe do teh športov pa je v naši, še vedno zelo konservativni državi, zelo negativen, saj naša družba le s težavo sprejema nekaj, kar je novega in še ne tako uveljavljenega in s spremembo takšnega mišljenja bi se lahko razvoj teh športov bistveno spremenil. Da se bo mišljenje družbe spremenilo v prid žensk, lahko največ naredijo prav one same z željo po vedno večjem vključevanju v "moške" športe in s tem tudi dejanskem vključevanju v te športe. Če pa pri ženskah te želje ne bo, tudi družba nanje v tej vlogi ne bo gledala drugače.

10. POVZETEK RAZISKAVE

V empiričnem delu moje diplomske naloge, ki sem jo izvedla s pomočjo globinskih intervjujev, sem želela spoznati ženske, ki se ukvarjajo z "moškimi" športi in njihov način življenja. V prvi vrsti so me zanimali predvsem motivi, ki so jih vodili k temu, da so se v te športe vključile.

Moja predvidevanja, da ima socializacija, kot nek proces v družbi, preko katerega se posameznik izoblikuje v neko samozavedajoče bitje, bistven pomen, so se v celoti potrdila. Predvsem družinska socializacija je bila tista, ki je tukaj igrala odločilno vlogo.

Ugotovila sem, da vse intervjuvanke izhajajo iz športnih družin, kjer je predvsem oče tisti, ki se ukvarja s športom in je bil tudi pri vseh osnovni motiv za to, da so se tudi one vključile v ta šport. Vse to kaže na močan vpliv družinske socializacije, v kateri poteka imitacija oziroma posnemanje, preko katere se otrok identificira z odraslimi in si v nadaljevanju izoblikuje svojo identiteto. Pri vseh pa imajo pomembno vlogo tudi vrstniki, s katerimi vzpostavijo neformalen odnos in si na ta način ustvarijo nek status v družbi.

Kljub temu, da se družba vedno bolj zaveda, da je šport "človeško vedenje" oziroma, da se šport ne bi smel deliti na kategoriji "moško" in "žensko", v praksi ni vedno tako. Zato sem predvidevala, da je bil mogoče eden izmed motivov za njihovo ukvarjanje z "moškim" športom tudi želja po enakopravnosti, vendar so mi vse zatrdile, da temu ni tako in da se počutijo enakopravne z moškimi tudi brez vključevanja v "moški" šport. S tem so v celoti ovrgle moja prepričanja, kar me na nek način veseli. Verjetno se prav zaradi tega, ker se počutijo enakopravne z moškimi, vključujejo v "moške" športe, saj s tem dejansko prevzemajo določene "moške" lastnosti, ki se jih mogoče sploh ne zavedajo in ki jih posledično "vlečejo" v te športe.

Ženska spolnost je tudi sestavni del športne vzgoje deklic, katere osnovni cilj je razvijanje telesa, predvsem za in zaradi moških. (Doupona, 1994)

Njihova ženskost je definirana s spolno privlačnostjo, iz katere izhaja tudi prepričanje o ženskem telesu, ki naj bi bilo vitko in na ta način privlačno. Ta stereotip je tako pri ženskah kot tudi pri moških še vedno prisoten, kar je bilo razvidno tudi iz odgovorov, kjer je v večino

ženskih mišljenj še vedno usidrana predstava, da mora biti ženska suha in ne mišičasta. Mišičasta podoba ženske večino žensk odbija in ni v skladu z njihovo predstavo o lepem ženskem telesu.

Kljub takšnemu njihovem prepričanju in kljub še vedno zelo slabemu poznavanju ženske participacije v "moških" športih, sem iz odgovorov razbrala pozitiven odnos žensk do tega, da se nekatere kljub vsemu ukvarjajo z "moškimi" športi, kar kaže na to, da družba postaja vedno bolj tolerantna do te vrste drugačnosti.

Dominantnost moških nad ženskami je še vedno vzrok, da jih večina ne sprejema v njihovem "moškem" svetu, kar kažejo tudi odgovori, ki v večini primerov poudarjajo prav to "moško" prepričanje, da je ženska drugačna od njih, kar dejansko je, vendar ne v vseh pogledih in na vseh področjih. Pri tem ne mislimo le na fizične razlike, temveč predvsem na njihovo družbeno vlogo, ki je še vedno prežeta s številnimi predsodki. Zato se nekaterim zdi njihovo vključevanje v "moške" športe čisto neumno in "nežensko". Po mojem mnenju lahko vzroke iščemo v tem, da se bojijo za svojo eksistenco in dominantnost v današnji družbi, ki jo, resnici na ljubo, vedno bolj izgubljajo.

Vendar so na drugi strani tudi moški, ki sprejemajo ženske in jih celo podpirajo pri njihovem vključevanju v "moške" športe. To so predvsem tisti, ki so tudi sami vključeni v te športe in se iz tega vidika ne počutijo nič kaj ogroženi s strani žensk, saj vedo da fizične razlike so in bodo vedno obstajale in glede tega jih ženske ne bodo mogle nikoli premagati.

Stereotipna prepričanja, da je nekaj "moško" in nekaj "žensko", so v današnji družbi še vedno prisotna. Ženske, ki sem jih intervjuvala ta stereotip gotovo rušijo in zato sem predvidevala, da one ne delijo stvari na "moške" in "ženske", ne na splošno in še posebej ne v športu. Moja predvidevanja so bila pravilna, saj so mi vse z gotovostjo potrdile, da po njihovem mnenju ni športa za moške in športa za ženske, da je vse za vsakogar in da razlik ne bi smeli delati. Je pa opaziti, tako iz njihovih odgovorov kot tudi iz trditev različnih avtorjev, da je ta stereotip kljub vsemu še zelo močno prisoten v današnji družbi.

Na koncu me je zanimalo tudi to, koliko in kako trenirajo, saj sem predvidevala, da bi vsaj tukaj lahko obstajale razlike med moškimi in ženskami, vendar so mi vse potrdile, da so njihovi treningi popolnoma enaki moškim treningom, razlika je le v tem, da moški fizično dlje zdržijo, kar smo že prej ugotovili in verjetno bodo fizične razlike vedno obstajale.

Kot nekakšen motiv ali nemotiv za vključevanje žensk v "moške" športe sem označila tudi možnosti, ki so v Sloveniji v teh športih in predvidevala, da so zaradi naše majhnosti in še vedno zelo močnega konservativnega mišljenja, zelo majhne v primerjavi z drugimi državami in z moškimi v teh športih. Vse to so potrdile moje intervjuvanke in tudi v tem je moč iskati vzrok za še vedno zelo majhno zanimanje žensk za "moške" športe.

Naj zaključim z mislijo, da upam, da se bo na tem področju čimprej kaj spremenilo v korist žensk in v korist celotne družbe, saj smo ženske "drugačen svet" in s tem na nek svoj način prispevamo k celovitosti sodobne družbe in šport pri vsem tem ne bi smel biti nikakršna izjema.

11. ZAKLJUČEK

Družba, v kateri živimo, ženskam še vedno odreja nek drugorazredni položaj. Dovolila jim je sicer stopiti na zelo veliko področij, ki so nekoč veljale samo za moška, vendar s prepričanjem, da so še vedno le "ženske" in v eno izmed takih področij je žal sodil tudi šport in še vedno sodi, če si to priznamo ali ne. Čeprav ženske predstavljajo več kot polovico svetovnega prebivalstva, je na enakem področju njihov odstotek v primerjavi z moškimi manjši in tudi šport ni pri tem nikakršna izjema.

Glavni vzrok izvora razlik med spoloma lahko iščemo še posebej na področju aktivnosti, šibkosti, agresivnosti, pasivnosti oziroma dominantnosti, ki skozi proces socializacije oblikuje na eni strani agresivnega, dominantnega, aktivnega moškega, na drugi strani pa pasivno, šibko in podrejeno žensko.

Že od zgodnjega otroštva določeni patriarhalni kulturni vzorci pripisujejo določene "primerne" socialne vloge tako ženskam kot moškim.

Družba preko dejavnikov socializacije (družina, vrstniki, šola, institucije, ...) prenaša na posameznika določene vzorce vedenja ter norme in vrednote, ki so v družbi zaželeni in sprejemljivi. Na podlagi tega si posamezniki ustvarjamo določene vtise in predstave o ljudeh in njihovih lastnostih in jih na podlagi teh naših vtisov tudi ocenjujemo, kaj je prav in kaj ne ter kaj je sprejemljivo in kaj nesprejemljivo.

"Večino stvari najprej definiramo in šele potem vidimo. V zmedu zunanjega sveta opazimo samo tisto, kar je za nas naša kultura že definirala, in težimo k temu, da vse gledamo in vidimo v stereotipnih oblikah naše kulture." (Ule, 2004: 159)

Iz tega si posameznik izoblikuje določena stereotipna presojanja iz katerih se razvijejo določeni predsodki, ki krojijo naše mišljenje.

Stereotipi nas spremljajo na vsakem koraku v našem življenju in zaradi tega so se razvila tudi prepričanja, da moramo šport deliti na "moškega" in "ženskega". Nihče pa ne more zagotovo trditi, da je nekaj samo "moški" in nekaj samo "ženski" šport. Rečemo lahko le, da obstajajo športi, ki so bolj primerni za "moške" in športi, ki so bolj primerni za "ženske", če upoštevamo fizične razlike, ki med moškimi in ženskami obstajajo. *"Stereotipi so tipizirane sodbe, ki ravno zaradi svoje ohlapnosti in splošnosti ne ustrezajo stvarnosti. So sodbe o vseh,*

ki ne veljajo za nikogar. Veljajo za nespremenljive, toge, rigidne, izkrivljene predstve, ki ne upoštevajo individualnih razlik in družbenih sprememb. Spodbujajo družbene predsodke."
(Ule, 2004: 159)

Dokler bodo takšni stereotipi v naši družbi prisotni v tolikšni meri kot so sedaj, bo vedno obstajalo neko ločevanje na "moške" in "ženske" stvari in posledično se bo izoblikovalo prepričanje, kaj je dobro, pravilno, sprejemljivo za moškega in kaj za žensko.

12.LITERATURA

- Avsec, Andreja (2002): " Razlike med spoloma v vrednostnih ocenah spolno stereotipnih osebnostnih lastnosti." *Anthropos*, 34, 4-6, str. 19-34
- Barle, Andreja in Počkar, Mirjam (1995): *Sociologija. Gradivo za srednje šole*. Zavod republike Slovenije za šport, Ljubljana
- Butler, Judith (2001): *Težave s spolom*. ŠKUC, Ljubljana
- Cashmore, Ellis (1996): *Making sense of sports*, second edition. Routledge, London
- Chodorow, Nancy (1989): *FEminism and Psychoanalytic theory*. Yale University Press, New Hawen and London
- Devor, Holly (1987): " Gender Blending Females Women and sometimes Men." *The American behavioral scientist*, 31, 1, str. 12-40
- Doupona, Mojca (1994): " Miselnost o ženski v športu- izziv stroki." *Šport*, 42, 4, str.19-20
- Doupona, Mojca (1995): " The construction of gender differences in sport." *Kinesiol. slov.*, 2, 1, str.11-16
- Doupona, Mojca in Petrovič, Krešimir (2000): *Šport in družba, sociološki vidiki*. Fakulteta za šport, Ljubljana
- Doupona, Mojca (1994): *Šport, spol, vzgoja. Magistrska naloga*. Fakulteta za šport, Ljubljana
- Doupona, Mojca (2004): *Ženske in šport*. Fakulteta za šport, Ljubljana
- Flere, Sergej (2000): *Sociološka metodologija*. Pedagoška fakulteta, Maribor

- Haralambos, Michael, Holborn, Martin (1999): Sociologija, Teme in pogledi. DZS, Ljubljana
- Hargreaves, Jennifer (1994): Sporting females, critical issues in the history and sociology of womens sport. Routledge, London and New York
- Hosta, Milan (2000): Figure športa. Samozaložba, Ljubljana
- Jogan, Maca (1990): Družbena konstrukcija hierarhije med spoloma. Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, Ljubljana
- Jogan, Maca (2001): Seksizem v vsakdanjem življenju. FDV, Ljubljana
- Kozmik- Vodusek Vera in Jeram Jasna (1997): Položaj žensk v Sloveniji devetdesetih: poročilo Urada za žensko politiko za obdobje 1990- 1995. Vlada Republike Slovenije, Urad za žensko politiko, Ljubljana
- Kristan, Silvo (2000): Športoslovje na slovenskem danes. Fakulteta za šport, Ljubljana
- Lorbek, Nadja (1997): Seksizem in šport. Diplomaska naloga, Ljubljana
- Malnar, Brina (2002/2003): Raziskovalni seminar: študijsko gradivo(interno). FDV, Ljubljana
- Mead, Margaret (1968): Spol i temperament u tri primitivna društva. Naprijed, Zagreb
- Musek, Janek (1989): " Spol, spolne vloge in vrednote." Anthropos, 20, ¾, str. 124-137
- Nastran- Ule, Mirjana (1999): Predsodki in diskriminacije. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana
- Nastran-Ule, Mirjana (2004): Socialna psihologija. FDV, Ljubljana

- Nastran- Ule, Mirjana (2000): Temelji socialne psihologije. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana
- Petrovič, Krešimir in Doupona, Mojca (1997): Sociologija športa. Fakulteta za šport, Ljubljana
- Plesec, Matjaž (2002): Nogomet in družba: preporod nogometa v Sloveniji. Zavod za šport Slovenije, Ljubljana
- Renzetti, M. Claire and Danijel J. Curran (ur.) (1995): Women, Men and Society. Allyn and Bacon, Boston
- Sadar- Černigoj, Nevenka (1991): Moški in ženske v prostem času. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana
- Scraton, Sheila and Flintoff, A. (2002): Gender and sport: a reader. Routledge, London and New York
- Starc, Gregor (2003): Discipliniranje teles v športu. Fakulteta za šport, Ljubljana
- Štular, Suzana (1998): " Družbena konstrukcija spolne identitete." Teorija in praksa, 35, 3, str.441-454
- Šugman, Rajko (1997): Zgodovina svetovnega in slovenskega športa. Fakulteta za šport, Ljubljana
- Tušak, Matej (2003): Vloga družine in staršev v športu. Klub MT, Zalog
- Verčič, Dejan, Milovanovič, Ivo, Giacomelli, Oto (2004): Odnosi z javnostmi in informiranjem v športu. Mednarodna športna zveza Alpe Adria, Ljubljana
- Vodeb, Roman (2001): Šport skozi psihoanalizo. Charlie, Trbovlje.

Viri:

- D. Verša, Vlada Republike Slovenije za enake možnosti, <http://www.uem-rs.si/slo/publikacije/mediji/3.html>
- Olympic Games, http://www.olympic.org/uk/games/index_uk.asp
- <http://www.rugby-zveza-slovenije.si/>
- <http://www.nzs.si>
- http://www.uem-rs.si/slo/statistika/statistika_2004.doc
- The Brighton Declaration, <http://www.iwg-gti.org/e/brighton>

13. PRILOGE

INTERVJU 1

Starost: 24

Izobrazba: srednja

SOCIALIZACIJA

1. Kako bi opisala samo sebe, kakšen je tvoj značaj?

Opisat sebe, to je pa težko. Če bi mogla kaj izpostaviti, je to sigurno to, da sem vedno pozitivno usmerjena, vedno sm optimist in dobre volje. Glede športa pa zelo tekmovalna, čeprav sm mela tut obdobje, ko se mi ni dalo nič in nisem bla preveč motivirana, vendar je minlo.

a.) Zanima me, če bi sama sebi pripisala lastnosti, ki so bolj značilne za moško populacijo? Ali ti jih mogoče pripisuje kdo drug?

Glede moških lastnosti se mi zdi, da nimam glih moških lastnosti. Ko se gre za šport bi mogoče lahk rekla, da nisem glih nežna in potrpežljiva, tk da bi mi tam res kdo lahk reku, da sem "moški"(smeh), ko pa sm doma pa rabim svoj mir in sem čist umirjena oseba. Res pa je tut, da se že od otroštva oblačim bolj športno in kakšne oblekce niso glih moj stil, vendar so se me že vsi navadli in jim ni nč čudnega. Bolj to opazijo starejši, npr. moja babica, mi vedno reče, da sem taka kot kakšen fant.

2. Predstavi mi svojo družino, s čim se ukvarjajo njeni člani? Se kdo od njih ukvarja s kakšnim športom?

Oče je bil že od otroštva športnik. Treniral je nogomet v našem kraju in nato je bil tudi v klubu funkcionar. Mama se nikol ni kaj preveč ukvarjala s športom. Zelo rada pa hodi v hribe, vendar to čist iz svojga zadovoljstva pa za zdravje. Imam tut starejšega brata, ki je treniral smučanje, bil je tut v odbojkerski reprezentanci, vendar je potem nehal igrat zaradi poškodbe, zdaj pa vsega po malem, bolj za rekreacijo. Sestra je tudi trenirala odbojko in je nato kasneje zaradi šole nehala. Zdaj pa se v bistvu samo še js bolj resno ukvarjam s športom, drugi pa so vsi bolj rekreativci.

3. Si se v otroštvu družila pretežno s fanti ali s puncami? Kako si odraščala?

Se mi zdi, da kr z obojimi, samo so mi ble skos bolj všeč take bolj tekmovalne igre. Žoga je obvezno mogla bit zraven, tk da so nekatere punce pač obupale z mano, ker sm bla skos polna energije in me igranje s punčkami ni kaj preveč zanimalo

4. Ste doma spremljali šport, s kom , katere športe najraje in zakaj ravne tiste?

Ja ful, že skos odkar se spomnim je bil prižgan televizor, ko so bli kakšni prenosi. Pa tut na tekme smo hodli. Po tv-ju smo gledali ma skor vse. Obvezno smučanje, saj je tut brat smučal pa tut js neki časa, tk da je blo to obvezno na sporedu. Potem pa tut vse ostalo od nogometa, kjer je bil oče čist zagret in je potem še naju z bratom potegnilo. Mama nas je pa sam opazovala, no, pa včasih se nam je tut pridružla. Na tekme smo pa hodli predvsem na bratove pa tut oče je takrat še neki igral, tk da smo res skos spremljali šport.

MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI

1. Kdaj si začela razmišljati, da bi se začela ukvarjati z nogometom in kaj si še trenirala?

Že kr v otroštvu sm vedla, da hočem neki trenirat. Pa sm na začetku malo smučanje pa mi ni blo tk zanimivo, no, pol sm ternirala odbojko kr dolgo, od konca osnovne šole in celo srednjo šolo. Šele potem sem začela trenirat nogomet, ko sm šla na faks, ker v bistvu prej sploh ni blo možnosti, saj pri nas ni blo akkšnih ženskih klubov, me je pa to skos zanimalo in sm ga skos igrala rekreativno.

2. Ali te je kdo posebej navdušil, si imela oziroma imaš kakšne vzornike, zaradi katerih si začela trenirati?

Ja, za nogomet me je navdušil sigurno oče, saj je bil skos v tem in smo se skos o tem pogovarjali in spremljali pol te pa kr nekaj potegne, še sploh če si tak tip človeka, da rabiš akcijo. Kakih posebnih vzornikov v nogometu nisem mela, je pa res da je bil takrat, ko sem šla v srednjo šolo pri nas zelo popularen saj smo meli klub v prvi ligi in ker smo majhen kraj te to vse skup še bolj potegne in si še bolj navdušen.

3. Zakaj treniraš?

Treniram zato, ker si to želim, ker je to neki kar je pač moje življenje in mi je o.k., ja čisto osebno zadovoljstvo in nič drugega saj živeti se od tega itak ne da pr nas, tk da kak denar ne pride v poštev.

a.) Se ti zdi, da se s tem, ko se ukvarjaš z nogometom, lahko počutiš bolj enakopravno z moškimi? Je to mogoče vzrok?

O tem nisem nikoli razmišljala in ne bi rekla, da bi to lahko bil vzrok, da treniram nogomet. Mogoče se res lahko bolj enakovredno počutimo, vendar ni to razlog zakaj bi začela trenirati.

DRUŽBENA SPREJEMLJIVOST

1. Kako se ti zdi, da na tebe gledajo ženske, ker se ukvarjaš z nogometom?

Vse so čisto navdušene in vsaka mi reče a res, to je pa ful fajn in nimam kakih negativnih izkušenj

2. Kako pa moški?

Pr moških je pa drugače. Enim je to čisto brezveze in mi večkrat rečejo, da kkk morem trenirati nogomet in da ženske pa nogomet, da to je pa res čisto brezveze, da to ni nobena igra. Eni so pa čisto navdušeni in se jim zdi zelo zanimivo, ker se lahko primerjajo, čeprav sploh ne moreš delati primerjav, sam je fajn čuti, da te nekdo z zanimanjem gleda, predvsem tvojo igro sploh kak tak ko se na to spozna.

3. Imaš občutek, da si v družbi obravnavana drugače, ker treniraš nogomet?

Niti ne, saj v moji družbi ne, se pa vedno povsod najde kdo, ko mu kaj ni o.k. in bi nas ženske še zmeri nekam popredalčkal, sam jih je zmeri manj. Se mi zdi, da je vedno več tolerance do žensk v športu, ker vidijo, da je vedno več zanimanja in da nam itak ne morejo tega preprečiti.

4. Se ti zdi, da se moški počutijo ogrožene, ker na nek način vstopaš v nek njihov svet?

Ja pa ne. Tisti, ki se spoznajo na šport, se ne počutijo ogrožene, saj vejo, da ne moremo delati primerjav. Ogrožene se počutijo samo tisti, ki niso športniki in se mogoče počutijo manj vredni in majo včasih kake pripombe, da to pa res ni za ženske in da ne zglada gluh lepo in podobne, sam taki so ponavadi zavistni in nič drugega. In pol majo kaka taka začudena vprašanja: A ti igraš nogomet? A res, ful čudno? in podobne.

a.) Imaš mogoče kakšne negativne izkušnje?

Nimam kakih negativnih izkušenj z moškimi, ker so se že vsi navadli in jim je čisto ok in se zaradi tega ne počutijo nič kaj manjvredni, vsaj mislim da ne.

b.) Kaj pa pozitivne?

Ma, ne vem, nič kaj takega posebnega se mi še ni zgodilo.

SAMOLOČEVANJE ŠPORTOV PO SPOLU

1. Se ti zdi smiselno ločevati na moške in ženske športe? Kako ti gledaš na to?

Ne ločujem dobesedno na moške in ženske športe. Je pa res da mormo ločit npr. ženski nogomet in moški nogomet ali pa ženski rokomet in moški rokomet, saj so razlike že zaradi fizične konstrukcije in razlik med moškimi in ženskami. Meni je npr. ženski rokomet bolj všeč, ker ni tako grob kot moški. Glede nogometa je pa tako, da imajo moški že konstrukcijo telesa bolj prilagojeno temu, da igrajo lepši nogomet in pr tem nimamo kaj je pa to treba gledat z dveh plati in nikakor jih ne moremo med sabo primerjat.

a.) Kako se ti zdi, da druge ženske gledajo na to ločevanje?

Zdi se mi, da po večini še vedno ločujejo in gledajo na to, ne vem sicer kako, vendar se mi zdi, da je to ločevanje še vedno prisotno in se nekatere mogoče celo iz tega razloga ne začnejo ukvarjat s kakšnih bolj "moškim" športom.

2. Če bi jih mogla nekako umestiti kaj bi rekla kateri so moški in kateri ženski športi in zakaj?

Ne bi jih posebej ločila, se mi zdi da se lahk vsak ukvarja z vsakim športom in ni nekih omejitev, zato ne bi mogla naredit nekih mej med enimi in drugimi.

NAČIN TRENINGA

1. Kako pogostotreniraš?

3-4x na teden

a.) Kako pa moški, ali veš koliko trenirajo?

Večinoma trenirajo isto kot me, vsaj pri nas v klubu pa mislim, da je tudi drugje tako.

2. Kako so sestavljeni treningi? So naporni?

Kar naporni, veliko kondicijskih priprav, sploh na začetku sezone, potem se pa dela bolj na tehniki.

a.) V primerjavi z moškimi, kaj se ti zdi, ali so bili vaši treningi drugačni?

Ne zdi se mi, da so drugačni. Sestavljeni so enako, tako iz kondicijskega dela kot iz tehnike, so pa fizično bolj prilagoljeni za njih. To pomeni, da so mogoče bolj fizično naporni, saj moški več prenesejo.

3. Kako pa v prihodnosti?

Kr neki časa imam še namen trenirat, vsaj dokler ne končam študija. No. Pol bo pa treba v službo, saj se od nogometa ne da živeti, vendar bom rekreativno še vedno igrala. Bomo vidli kaj bo.

MOŽNOSTI VKLJUČEVANJA V "MOŠKE" ŠPORTE V SLOVENIJI

1. Koliko poudarka je v Sloveniji na teh "moških" športih pri ženskah?

Vedno več, ker je vedno večji interes pri ženskah.

2. Ali slučajno veš koliko je namenjenega denarja ?

Zelo malo je denarja za ženski nogomet, saj ga še za moškega ni, t.d. da v tej smeri res ni kaj obetavna prihodnost

3. Kako se ti športi razvijajo? Kako se ti zdi, da bo v prihodnosti?

Kr dobro se razvijajo, saj je vedno več klubov pa mislim da se bodo še naprej razvijali, sam bomo vidli kk, saj je vse povezano z denarjem , ki ga pa ni.

INTERVJU 2

Starost: 25

Izobrazba: višja

SOCIALIZACIJA

1. Kako bi opisala samo sebe, kakšen je tvoj značaj?

Individualistka, večkrat mi je vseeno za detajle, ki se drugim ljudem zdijo življenjskega pomena. Z drugimi besedami, ne obremenjujem se s stvarmi na katere nimam vpliva in v manjši meri se posvečam obrednim pravilom pri navezavi stikov z drugo osebo. Vzgajana sem v prepričanju, da mora biti človek ambiciozen, uspešen, hkrati pa mora vedno videti najprej pozitivne lastnosti ljudi okoli sebe.

2. Predstavi mi svojo družino, s čim se ukvarjajo njeni člani?

Mama je odkrila svoje poslanstvo v življenju nekje v poznih dvajsetih in postala učiteljica na razredni stopnji. Sedaj je upokojena, vendar še vedno ustvarja učne pripomočke, kar je počela prej, le da sedaj brez plačila. Oče ima svoje podjetje in je nedvomno glava družine – tako ožje, kot širše, čeprav nismo ravno tradicionalna družina. Brat je magister računalništva, vegetarijanec s predsodkom do ljudi z izobrazbo v družboslovju. Pol sestra je diplomirana računalničarka, rahlo naivna, rada se vtika v tuja življenja.

a.) Se kdo od njih ukvarja s kakšnim športom?

Da. Oče dela tibetanske vaje za pomlajevanje (je bivši karateist), brat teče ali obiskuje fitnes, sestra kolesari, se sprehaja, rola.

3. Si se v otroštvu družila pretežno s fanti ali s puncami? Kako si odraščala

Do nekje 9., 10. leta sem se družila skoraj izključno s fanti (brat, bratrance). Odraščala sem v tekmovalnem duhu. Še posebno zaradi tega, ker sem punca, je bilo potrebnega veliko fizičnega dokazovanja moči, poguma, itd..

4. Ste doma spremljali šport?

Ne, nikoli.

a.) Zakaj ne?

Ne vem zakaj ne. Nihče od staršev ga ni gledal in potem ga tudi js nisem, čeprav zdaj ga, večinoma košarko. Začela sem jo gledat v srednji šoli pa mi je kr vseč kr je skos neka akcija.

Kaj drugega pa bolj redko spremljam. Kakšno rugby tekmo po tujih tv, čeprav je zelo redko kdaj kaj.

MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI

1. Kdaj si začela razmišljati, da bi se začela ukvarjati z rugbyjem? Že v otroštvu ali kasneje in zakaj? Kdaj si začela trenirati?

Nikoli nisem razmišljala o tem športu, odločila sem se na licu mesta v parih minutah. Začela sem trenirati pred 3-mi leti, prej pa nisem trenirala nič drugega.

2. Ali te je kdo posebej navdušil, si imela oziroma imaš kakšne vzornike zaradi katerih si začela trenirati?

Ne, ni me kdo navdušil, čisto sama sem se odločila, ko smo se s kolegico pogovarjale, da bi blo fajn poskusit kako je to.

3. Zakaj treniraš?

Osebenga zadovoljstva ter zadovoljstva ob šokiranju ljudi z informacijo, da treniram tak šport.

a.) Se ti zdi, da se s tem, ko se ukvarjaš z rugbyjem, lahko počutiš enakopravno z moškimi? Je to mogoče vzrok?

Ne bi rekla, da je to ravno vzrok, da sem začela igrat rugby, je pa verjetno res, da se lahko z njimi bolj poistovetimo in smo nekako na njihovem nivoju.

DRUŽBENA SPREJEMLJIVOST

1. Kako se ti zdi, da na tebe gledajo ženske, ker se ukvarjaš z rugbyjem?

Pozitivno. Nekatero se sicer zataknejo pri poškodbah, ampak po prvi šokirani reakciji vse sprejmejo informacijo zelo, zelo navdušeno.

2. Kako pa moški?

So manj šokirani kot ženske, mogoče se počutijo malce bolj ogrožene, ampak na to hitro pozabijo.

3. Imaš občutek, da si v družbi obravnavana drugače, ker treniraš rugby?

Nikoli ne dopustim tega, da bi me kdo obravnaval drugače, kot si sama želim – razen če tega ne vem. Torej, če bi me v družbi kdo obravnaval kot možačo, bi si vzela čas in argumentirala svoje stališče, oziroma ga/jo pozvala, naj argumentira svoje. Zakaj bi trpela ob predsodkih, če jih lahko spremenim?

4. Se ti zdi, da se moški počutijo ogrožene, ker na nek način vstopaš v nek njihov svet?

Niti ne. Večina kolegov iz kluba je navdušena nad našim napredkom in se z veseljem hvalijo okrog. Kar se tiče drugih moških, pa ne vem – do sedaj mi nihče ni pokazal ljubosumja zaradi "prevzemanja" športa.

a.) Imaš mogoče kakšne negativne izkušnje na tem področju?

Js osebno nimam takih izkušenj, saj jim tut ne dovolim, da bi se do mene obnašali drugač.

b.) Kaj pa pozitivne?

Fantje iz kluba so zelo prijazni in radi pomagajo, tako da so izkušnje večinoma pozitivne.

LOČEVANJE ŠPORTOV PO SPOLU

1. Se ti zdi smiselno ločevati na moške in ženske športe? Kako ti gledaš na to?

Ločevati karkoli na žensko in moško se zdi nesmiselno, razen seveda kar je povezano z našo biološko različnostjo. Ne vem zakaj ne bi ženske igrale rugby-ja in zakaj ne bi moški bili baletniki.

a.) Kako se ti zdi, da druge ženske gledajo na to ločevanje?

Ženske po večini še vedno ločujejo na to, kaj je za njih primerno in kaj ne. To je po moje posledica tega, da večina gleda na to tako in jih potem potegne v vse skupaj.

2. Če bi jih mogla nekako umestiti, kaj bi rekla, kateri so "moški" in kateri "ženski" športi in zakaj?

Najbrž so ženski tisti, ki zahtevajo manj fizičnega napora v smislu eksplozivnosti. Fizično gledano, so moški grajeni bolj za eksplozivno moč, ženske pa bolj za vzdržljivostno.

NAČIN TRENINGA

1. Kako pogosto si trenirala?

3x na teden.

a.) Kako pa moški, ali veš koliko trenirajo?

Isto kot me 3x na teden, ni kakšnih razlik.

2. Kako so bili sestavljeni treningi? So bili naporni?

Odvisno od trenerja in tekem. Večinoma so bili naporni.

a.) V primerjavi z moškimi, kaj se ti zdi, ali so vaši treningi drugačni?

Ne, niso drugačni. Razlike so le v fizični moči in zato imajo naši fantje bolj intenzivne treninge, drugače pa ni razlik.

3. Kako pa v prihodnosti?

Z rugbyjem sem zaključila zaradi pomanjkanja soigralk, sedaj treniram full contact.

MOŽNOSTI V SLOVENIJI

1. Koliko poudarka je v Sloveniji na teh "moških" športih?

Če misliš na rugby, potem nobenega.

2. Ali slučajno veš koliko je namenjenega denarja

Ne vem.

3. Kako se ti športi razvijajo? Kako se ti zdi, da bo v prihodnosti?

Zaenkrat se ne razvijajo, že nekaj let so na istem nivoju. Prihodnost pa je nemogoče napovedati, kajne..

INTERVJU 3

Starost: 25

Izobrazba: srednja

SOCIALIZACIJA

1.Kako bi opisala samo sebe, kakšen je tvoj značaj?

Sem zelo pozitivna oseba. Skoraj vedno sem dobre volje, zelo zgovorna in družabna.

a.)Zanima me, če sama sebi pripisuješ lastnosti, ki so značilne bolj za moške? Ali ti jih mogoče drugi pripisujejo in če,kdo?

Mislím da ne, vsaj meni se ne zdi, da bi imela posebno kakšne moške lastnosti. Tudi drugi mi ne pripisujejo teh lastnosti. Vsaj ne da bi jaz to vedela.

2.Predstavi mi svojo družino, s čim se ukvarjajo njeni člani?

Oče se ukvarja z rugby-jem. od svojega 25.leta, prej je treniral rokoborbo. Je lastnik in predsednik kluba. Mama je uslužbenka na Zadružni kmetijski banki v Ljubljani, brat je še dijak oziroma ravno zaključuje Srednjo ekonomsko šolo. Mama se nikoli prej ni ukvarjala s kakšnim športom in tudi sedaj se ne le včasih hodi na sprehode in to je to.

3.Se kdo od njih ukvarja s kakšnim športom?

Ja, seveda. Oče in tudi brat . Brat trenira rugby od svojega 10.leta. Prej se ni ukvarjal z nobenim drugim športom le s prijatli so včasih igrali košarko pa nogomet, tako kot vsi.

4.Si se v otroštvu družila pretežno s fanti ali s puncami? Kako si odraščala?

Večinoma sem se družila s fanti, saj sem zelo temperamentna in me igranje s punčkami ni zanimalo. Raje sem divjala s fanti okrog in se igrala z avtomobili in puškami.

5.Ste doma spremljali šport, s kom, katere in zakaj ravno tiste?

Že od otroštva spremljamo različne športe po TV. Spremljali smo ga zato, ker nas to zanima, predvsem sicer brata in očeta(onadva sta gledala vse športe). Mene je zanimala samo košarka (ker sem jo pač trenirala).

MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI

1.Kdaj si začela razmišljati, da bi se začela ukvarjati z rugbyjem? Že v otroštvu ali kasneje in zakaj? Kdaj si začela trenirati?

Ja, najprej sem aktivno igrala košarko, vendar sem se naveličala in sem se odločila, da bi se ukvarjala s športom, ki v Sloveniji še ni tako razvit. Začela sem v srednji šoli, ker prej pač ni blo možnosti. Takrat se je ustanovil tudi klub za ženske.

2.Ali te je kdo posebej navdušil, si imela kakšne vzornike, zaradi katerih si začela trenirati?

Rugbi je pri nas že v družini. Tako oče kot brat sta navdušena nad njim in ko sem spremljala bratove tekme, sem se še jaz navdušila in si rekla zakaj pa ne. Lahko rečem, da je moj brat neke vrste moj vzornik.

3.Zakaj terniraš?

Čisto iz osebnega zadovoljstva. Že zaradi tega, da naredim nekaj zase in svoje telo....vedno sem se dobro počutila po treningu.

a.) Se ti zdi, da se s tem, ko se ukvarjaš z rugbyjem, lahko počutiš enakopravno z moškimi? Je to mogoče vzrok?

To je pa smešno. Ne bi se niti spomnila na kaj takega in res ne vem, če katera trenira zaradi tega.

DRUŽBENA SPREJEMLJIVOST

1.Kako se ti zdi, da na tebe gledajo ženske, ker se ukvarjaš z rugbyjem?

Več ali manj so začudene in nekatere tudi zgrožene predvsem starejše. Pravijo, da to pač ni za žensko, ker je preveč grobo. So pa tudi take, ki so navdušene in bi tudi same poskusile, vendar jih je bolj malo. Ni bilo nekakšnih hudih izpadov....blo je samo začudenje kot: »OOOOooo, a res? A punce tud to trenirajo?« In to je blo več al manj vse.

2.Kako pa moški?

Ma, njim se to zdi smešno. Sploh tisti, ki ne poznajo tolk rugbyja in se ne ukvarjajo z njim. Tisti, ki pa ga poznajo in naši soigralci v klubu so bili, vsaj nekateri kar navdušeni in so nas veselo spremljali in tudi pomagali na treningih (rugbyjaši), kako se drži žoga ipd.

3.Imaš občutek, da si v družbi obravnavana drugače, ker treniraš rugby?

Včasih sem se res tako počutla ja. Zdaj pa se mi zdi, da so se že navadili, čeprav še vedno kdaj pa kdaj slišim kakšno pripombo. Ja nekateri, ponavadi ljudje, ki imajo svoja načela in po teh striktno živijo, se se malce zgražali nad idejo, da ženske igrajo moški šport. Samo to so zame dolgočasni ljudje.

4.Se ti zdi, da se moški počutijo ogrožene, ker na nek način vstopaš v nek njihov svet?

Niti ne. Saj meni se ne zdi, da bi se. V bistvu nisem ravno prepričana;) Nekateri se znajo počutiti ogrožene in to pokažejo tako, da so odrezavi ali pa da se posmehujejo. Točno določene situacije se ne spomnim, zato ker mi je enostavno vseeno, če se oni počutijo ogrožene, ker je dejansko to popolnoma nesmiselno.

a.) Imaš mogoče kakšne negativne izkušnje na tem področju (pri vključevanju žensk v rugby)?

Ne, zaenkrat še ne.

b.) Kaj pa pozitivne?

Prej to, v tujini so nas res zelo lepo sprejeli in so bili navdušeni, pri nas pa niti ne preveč. Se mi zdi, da so ljudje še vedno bolj zadržani do takih stvari, vendar negativnih izkušenj osebno nimam kakšnih. V tujini so bolj odprti za te zadeve in so že vsega navajeni. Mi smo pač majhna (še zaenkrat) »zahojena« deželica, ki ni navajena na karšnekoli drugačnosti...samo mislim da se to počasi spreminja. Vsaj upam;) Je pa tako, da so nas na turnirjih dosti lepše sprejeli kot moške in nas skoraj dobesedno nosili po rokah. Dosti bolj so se z nami ukvarjali.

SAMOLOČEVANJE ŠPORTOV PO SPOLU

1.Se ti zdi smiselno ločevati na "moške" in "ženske" športe? Kako ti gledaš na to?

Ne, ni mi smiselno. Sem mnenja, da če ti je všeč nek šport se z njim ukvarjaj, ne glede na to ali je "moški" ali "ženski" šport. Mislim, da se je vsak sposoben ukvarjat z vsakim športom, če si tega želi in ni nekih fizičnih ovir.

a.) Kako se ti zdi, da druge ženske gledajo na to ločevanje?

Ne vem kako druge gledajo na to, ker me to nikoli ni zanimalo. Moje prijateljice ne ločujejo športov tako kot jaz ne, za druge pa res ne vem.

2. Če bi jih mogla nekako umestiti, kaj bi rekla, kateri so "moški" in kateri "ženski" športi in zakaj?

Ne vem, ker jih ne ločujem in mislim, da jih ne bi smeli ločevati. Ker mislim, da smo vsi enakovredni. To ločevanje, se mi je že od nekdanj zdelo nesmiselno.

NAČIN TRENINGA

1. Kako pogosto si trenirala?

Treninge smo imele trikrat na teden po dve uri.

a.) Kako pa moški, ali veš koliko trenirajo?

Enako kot me.

2. Kako so bili sestavljeni treningi?

Bili so zelo naporni. Sestavljeni so bili iz kondicijskega in tehničnega dela.

a.) V primerjavi z moškimi, kaj se ti zdi, ali so bili vaši treningi drugačni?

Niso drugačni, vse je isto.

3. Kako pa v prihodnosti?

Zaenkrat smo prekinile s treningi zaradi ne zanimanja deklet in s tem premajhnega števila za kakršnokoli tekmovanje.

MOŽNOSTI V SLOVENIJI

1. Koliko poudarka je v Sloveniji na teh "moških" športih?

Za moške kar nekaj, vendar še vedno premalo. Kar se žensk tiče pa ga ni sploh nič, kar je zelo žalostno.

2. Ali slučajno veš koliko je namenjenega denarja za te športe?

Prej nič kot kaj. Ne vem natančno kako je stanje, vendar koliko vem sigurno premalo.

3.Kako se ti športi razvijajo? Kako se ti zdi, da bo v prihodnosti?

Se razvijajo, vendar zelo počasi, ampak mislim, da se bo uveljavil. Vsaj moški, če že ženski ne, vendar upam, da bo sčasoma tudi pri ženskah kaj več zanimanja.

INTERVJU 4

Starost: 27

Izobrazba: srednješolska, sam sem tik pred diplomiranjem

SOCIALIZACIJA

1. Kako bi opisala samo sebe, kakšen je tvoj značaj?

Sem zelo energična, živahna in vesela.

a.) Zanima me, če bi sama sebi pripisala lastnosti, ki so bolj značilne za moško populacijo?

Ne, mislim, da nimam kakšnih moških lastnosti. Že res, da nisem nevem kako nežna in »punčkasta«, vendar nisem groba in možata.

b.) Ali ti jih mogoče pripisuje kdo drug?

Tut drugi mislim, da me ne vidijo tako.

2. Predstavi mi svojo družino, s čim se ukvarjajo njeni člani?

Oče je star 53 let in je še zaposlen, mama je stara 57 let in je že nekaj let v pokoju, brat je star 25 let in končuje študij elektrotehnike, pravkar je odprl svojo firmo.

a.) Se kdo od njih ukvarja s kakšnim športom?

Da, vsi po malem. Mama in oče veliko hodita v hribe, oče se enkrat tedensko s prijatelji dobiva tudi na rekreaciji-košarki, brat pa kolesari, s prijatelji enkrat na teden v telovadnici igrajo nogomet, s punco pa enkrat na teden igrata badminton, poleg tega pa se ukvarja tudi s podvodnim ribolovom.

3. Si se v otroštvu družila pretežno s fanti ali s puncami? Kako si odraščala?

V čisto zgodnjem otroštvu pretežno s puncami, kasneje pa pretežno s fanti. Odraščala sem obkrožena z veliko prijatelji, ki so mi to še danes in v topli družini.

4. Ste doma spremljali šport, s kom, katere in zakaj rano tiste?

Vedno. Oče in brat sta gledala nogomet pa košarko, potem sem pa še js gledala zraven pa me je kr začelo zanimat, ker so taki borbeni športi in se skos celo igro neki dogaja.

MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI

1. Kdaj si začela razmišljati, da bi se začela ukvarjati z rugbyjem? Že v otroštvu ali kasneje in zakaj? Kdaj si začela trenirati?

Ko sem spoznala prijateljico katere oče je predsednik Rugby kluba Bežigrad iz Ljubljane. To se je zgodilo pred štirimi leti. Drugače pa sem v otroštvu trenirala dosti drugih športov, samo nikjer nisem vztrajala. Katere športe si še trenirala in kdaj ter kako dolgo? Košarka (1 leto v osnovni šoli); gimnastika (cca. Pol leta v OŠ)..to je to

2. Ali te je kdo posebej navdušil, si imela oziroma imaš kakšne vzornike, zaradi katerih si začela?

Ne, zgodilo se je spontano v pogovoru s prijateljico, ko sva skupaj prišle na idejo, da bi lahko zasnovali prvo žensko rugby ekipo v Sloveniji.

3. Zakaj treniraš?

Iz čistega osebnega zadovoljstva, pa tudi zaradi novih ljudi, ki jih spoznaš skozi šport, predvsem gre za druženje in zabavo, ki sta del rugbyja.

a.) Se ti zdi, da se s tem, ko se ukvarjaš z rugbyjem, lahko počutiš enakopravno z moškimi? Je to mogoče vzrok?

Ne bi rekla, da je to vzrok, da sem začela igrat rugby. Enakopravno z njimi se počutim tudi brez tega.

DRUŽBENA SPREJEMLJIVOST

1. Kako se ti zdi, da na tebe gledajo ženske, ker se ukvarjaš z rugbyjem?

Čisto ok, samo veliko sprašujejo, ker ne vedo veliko o rugbyju, pa jih zanima, koliko je rugby dejansko grob šport. Večkrat je blo kje slišat: "A rugby A ni to ful grobo?" ali pa "Kako? Sej si mejhna in suha, a ni treba bit za rugby velik in močen?" Drugače pa nič posebnega, to so bile tipične izjave in potem, ko jim poveš, da ni nič takega, da bolj grozno zgleda kot dejansko je in da je u bistvu ful dobro, potem jih seveda zanimajo podrobnosti o rugbyju kot športu (pravila, kako se igra, kaj se sme, česa se ne sme, sistem točkovanja...)

2. Kako pa moški?

Z navdušenjem in hkrati začudenjem. Jah moji prijatelji so to sprejeli z navdušenjem in me vse okoli predstavljali kot rugbyašico. Mislím, da so bili fantje mnogo manj začudeni, ampak prej čist navdušeni. Njih so potem zares zanimala samo pravila, kje igramo, koliko nas je, kje je klub, koliko tekem smo odigrale, kdaj bo tekma, da me pridejo gledat in navijat...

3. Imaš občutek, da si v družbi obravnavana drugače, ker treniraš rugby?

Ne, nikoli nisem dobila takega občutka. V bistvu res ni kakih posebnih dogodkov, ki bi se mi zgodili, ker nisem nikoli imela negativnih izkušenj. Največ kar je bilo, je da so veliko spraševali o rugbyu, ker ga v Sloveniji pač večina ne pozna najbolje.

4. Se ti zdi, da se moški počutijo ogrožene, ker na nek način vstopaš v nek njihov svet?

Niso se počutili ogrožene, sploh ne...res...vsi rugbyaši so bili celo navdušeni, da imajo sedaj v klubu tudi punce. Drugi fantje pa so se mogoče malo res počutili ogrožene, pa ne glih ogrožene, ampak bolj tist, da kako se lahk pa punca ukvarja z rugbyjem, js pa ne in podobno.

a.) Imaš mogoče kakšne negativne izkušnje?

Niti ne, razen tega, da večina moških, dokler jim malo ne razložiš meni, da mora ženska, ki igra rugby imeti 1,80 m in tam nekje 90kg, kar je totalno zgrešena predstava o tem športu.

b.) Kaj pa pozitivne?

Več kot negativnih, velikokrat so ljudje presenečeni in hkrati navdušeni, veliko sprašujejo in jih zelo zanima kako in kaj. Na tak način smo pridobile kar nekaj igralk. Še posebno fantje so bili vedno navdušeni in celo ponosni, da imajo v klubu tudi punce. Dober glas se je hitro razširil tudi v deveto vas. Drugače pa nič takega.

SAMOLOČEVANJE ŠPORTOV PO SPOLU

1. Se ti zdi smiselno ločevati na "moške" in "ženske" športe? Kako ti gledaš na to?

Niti ne, pravzaprav ne vidim smisla. Se pa zavedam, da so moški dostikrat bolj všečni za publiko. Tudi sama osebno ne bi nikoli kar tako šla na npr. žensko nogometno tekmo, razen če ne bi koga v ekipi poznala, na moško pa takoj, ker je čisto drugačen način igre. Pri nekaterih športih se zelo vidi razlika med ženskim in moškim načinom igre in nogomet je ena izmed njih.

a.) Kako se ti zdi, da druge ženske gledajo na to ločevanje?

Velika večina žensk še vedno ločuje športe na moške in ženske, vsaj kolikor se meni zdi. Mislim, da je to posledica prepričanja, ki še vedno obstaja, da je nekaj za moške in nekaj za ženske.

2. Če bi jih mogla nekako umestiti, kaj bi rekla, kateri so "moški" in kateri "ženski" športi in zakaj?

Moški športi so recimo nogomet, tudi rugby, ameriški nogomet, hokej, boks, formula...

Izrazito ženski šport pa bi lahko bil le pri nas malo znani Netball. Se mi zdi, da delamo razlike predvsem zaradi fizičnih razlik med moškim in žensko, ker so pač moški močnejši.

a.) Kaj pa je to?

Ma, to je neki vrste košarka za ženske, no neki podobnega, vendar pri nas še čisto nepoznana.

NAČIN TRENINGA

1. Kako pogosto si trenirala?

Trenirale smo 2x tedensko + vsakodnevna kondicijska vadba, ki jo je vsaka izvajala zase.

a.) Kako pa moški, ali veš koliko trenirajo?

Enako kot me trenirajo 2x na teden, mogoče včasih 3x, drugače pa ni razlik.

2. Kako so bili sestavljeni treningi? So bili naporni?

Treningi so bili ponavadi dolgi med 1,5-2uri. Na začetku je bilo ogrevanje, nato različne rugby vaje z žogo, na koncu igranje rugbyja.

a.) V primerjavi z moškimi, kaj se ti zdi, ali so bili vaši treningi drugačni?

Niso drugačni, mogoče bolj fizično naporni, saj oni več prenesejo, drugače se pa ne razlikujejo. Mi mogoče več delamo na tehniki, ki je njim že malo prirojena, no, vsaj nekaterim.

3. Kako pa v prihodnosti?

Ja žal naše ženske ekipe ni več zaradi premalo zanimanja predstavnic nežnejšega spola za ta šport, tako da kar se mene tiče za vnaprej, bom delal in trenirala predvsem zase. Malo teka, kolesarjenja, rolanja, badmintona, hribi...

MOŽNOSTI V SLOVENIJI

1. Koliko poudarka je v Sloveniji na ženskah v "moških" športih?

Na rugbyu malo, ker ga ljudje še vedno premalo poznajo, čeprav je v Sloveniji prisoten že 40 let. Spada pa še vedno med amaterske športe.

2. Ali slučajno veš koliko je namenjenega denarja za rugby?

O tem pa nič ne vem, samo mislim, da Rugby zveza Slovenije dobi letno nekaj denarja od olimpijskega komiteja, samo menim, da te zneski niso prav visoki, saj rugbyja v športnih institucijah ne jemljejo preveč resno...žal.

3. Kako se rugby razvija?

Šport se razvija, sploh glede na to, da je prisoten v Sloveniji že 40 let. Če ne bi bilo razvoja, bi vse skupaj že propadlo. Večina klubov ima podmladek, tako da skrbijo za to, da rugby ne bi zamrl. Kaj pa bo v prihodnosti pa ne vem. Želim si, da bi se malo bolj populiziral med širšo javnostjo, da bi ga ljudje sprejeli in ga začeli spremljati, saj se njegov obstoj in s tem tudi razvoj tako lažje zagotovi.

INTERVJU 5

Starost: 33

Izobrazba: srednja

SOCIALIZACIJA

1. Kako bi opisala samo sebe, kakšen je tvoj značaj?

Sem vedno polna energije, pozitivno usmerjena. Zelo tekmovalna, vedno mi je bil povsod cilj, da zmagam, če sem bla druga je blo to tako kot bi bla zadnja. Skos imam v glavi tisto, da morem bit najboljša, ker drugač nisem zadovoljna. Skaratka, skos sem v gibanju, ker drugač ne gre. Vedno sem optimist in zato sem tut dosegla to kar sem(zmaga na miss univerzum).

a.) Zanima me, če bi sama sebi pripisala lastnosti, ki so bolj značilne za moško populacijo?

Ker se pač ukvarjam z body-buldingom nisem neki feministično usmerjena, čeprav je to zelo estetski šport, saj v bistvu delaš na sebi, na svojem telesu, ki je pri ženskah še posebej poudarjen, ne bi pa rekla, da bi imela kakšne posebne moške lastnosti, pač nisem fina in to tut pokažem. Sem to kar sem.

b.) Ali ti jih mogoče pripisuje kdo drug?

Včasih mi kdo reče, da zgledam ko kak moški, vendar samo po izgledu, ko pa me spoznajo pa vidijo, da sem čist običajna punca, ki je polna energije. No, lahk bi rekla, da jim moje mišice, dajo takšna razmišljanja.

2. Predstavi mi svojo družino, s čim se ukvarjajo njeni člani?

Oče se že od svojega otroštva ukvarja s športom, saj je bil vzgojen v tem duhu. Bil je tudi prvak v judu v bivši Jugoslaviji, skratka šport je pri njem obveza, čeprav zdaj vse skupaj bolj rekreativno. Malo tenis, malo nogomet, skratka vsega po malem. Mama ni športnica in tudi nikol se ni posebej zanimala za šport pač je bla z očetom nekako v stiku s športom in to ji je blo dost. Za sebe malo hodi in teče to je pa tut to, bolj za zdravje in za dušo kot za kaj drugega. Ko pa sem js začela bolj resno trenirat, je pač spremljala mene in malo bolj sledila vsem skup pa tut na prehrano je začela malo bolj gledat sploh, ko js nisem smela nič jest pred tekmovanjem.

a.) Se kdo od njih ukvarja s kakšnim športom?

Zdaj oba bolj rekreativno, čist za svojo dušo.

3. Si se v otroštvu družila pretežno s fanti ali s puncami? Kako si odraščala?

Že kot otrok sem bila polna energije in nikakor me niso mogli zadržati v stanovanju, tako da sem domov prišla vedno čisto umazana in popraskana. Moja družba so bili večino fantje in fantovske igre (kolesarjenje, nogomet, košarka, lovljenje...) s punčkami se nisem nikoli igrala, ker mi ni bilo zanimivo, saj je bilo vse preveč počasi in se ni nič dogajalo, ja sem pa že ko sem bila mala rabila neko akcijo, ker drugače ni bilo zanimivo. Mama mi je vedno rekla, zakaj ne morem biti kot druga dekleta in priti domov normalna, čista in ne vsa strgana.

4. Ali ste doma spremljali šport, katere športe najraje, s kom in zakaj ravno tiste?

Že od kar se spomnim smo doma gledali športne prenose. Večinoma nogomet, rokomet pa judo, če je bilo kaj, pa tudi na različna tekmovanja v judu sem hodila z očetom. To je vse skupaj povezano s tem, da je oče to zanimalo, ker je bil sam v tem in je potem tudi mene pritegnil in mi je bilo všeč. Mama pa je vse skupaj bolj opazovala in je ni kaj preveč zanimalo.

MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI

1. Kdaj si začela razmišljati, da bi se začela ukvarjati s športom nasploh in kdaj z bodybuildingom?

Že od otroštva sem vedno hotela neki trenirati. Najprej sem hotela trenirati smučanje pa potem ni bilo dosti denarja, ker za smučanje ga je bilo veliko treba. Potem sem probala nogomet pa košarko pa mi skupinski športi nekako niso ustrezali. No, potem se trenirala tudi ju-jitso (borilna veščina), sam mi tudi to ni bilo všeč. Ni mi bil všeč fizični kontakt. V sredni šoli sem tudi vodila različne aerobike, vendar mi tudi to ni bilo všeč. Sem bolj individualistka in sem potem ugotovila, da mi je fitness všeč, ker delaš sam in samo zase.

2. Ali te je kdo posebej navdušil, si imela oziroma imaš kakšne vzornike, zaradi katerih si začela trenirati bodybuilding?

V bistvu mi je oče vseskozi že ko sem bila otrok dajal tisti občutek tekmovalnosti in željo po zmagi in da si skoraj aktiven, saj se je skoraj igral z mano in vsaki igri je bilo tekmovanje. In potem mi je enkrat prinesel neko revijo, kjer so bile različne slike moških bodybuilderjev in takrat sem rekla: " ja hočem to, ja hočem biti taka, kako lahko dobim take mišice." No, in od takrat naprej je bil to moj cilj. Spoznala sem tudi nekega fanta in punco, ki sta se že s tem ukvarjala in sta me še posebej navdušila in potem sem hotela vedno več. Najprej je bil sam

fitnes in potem vedno več, ker bodybuilding je neka stopnja več od fitnesa. No, in pol sem tut spoznala Madžaroviča, ki je bil že takrat Mister univerzum in me je on vpeljal v vse to in tako se je začelo.

3. Zakaj treniraš?

Treniram zato, ker želim zase neki naredit, želim imet dobro telo in mišice, ker mi je to pač všeč in ker se potem počutim dobro. Lahk bi rekla da čist iz osebnega zadovoljstva in nč kaj drugega me posebno ne motivira.

a.) Se ti zdi, da se s tem, ko se ukvarjaš z bodybuildingom, lahko počutiš enakopravno z moškimi? Je to mogoče vzrok?

Nikakor ne. Nikoli nisem karkoli počela, da bi bila s tem enakopravna moškimi. Sploh pa ne v športu. Mislim, da sem enakopravna že brez tega, vsaj js se tako počutim.

DRUŽBENA SPREJEMLJIVOST

1. Kako se ti zdi, da na tebe gledajo ženske, ker se ukvarjaš z body-buildingom?

Ženske me kr dober sprejemajo in nimam kakih posebnih negativnih izkušenj. Sicer so najprej malo zadržane, ker pač imam take mišice in ne veji glih kako bom odreagirala, vendar je potem čist cool, ko vidijo, da sem čist ok. Enim je všeč, enim pa tut ne, tako kot pri vsaki stvari. Enkrat se mi je zgodilo, da sem slišala, da je neka ženska rekla, da to je pa ful grdo(mišice je mislila), potem sm se pa obrnila pa sem vidla, da je bla taka malo bolj močna, pa nimam nič proti nobenmu, sam sm si mislila, »a tista tvoja maščoba je pa lepa«. No to je blo enkrat, drugač pa bolj kakšni začudeni pogledi, ker pač tega pri nas ni veliko, vsaj pri ženskah ne.

2. Kako pa moški ?

Moški pa različno, enim je to ful všeč, ker je ženska mišičata in močna enim pa to sploh ni žensko. V moji družbi so vsi ponosni name in so se me že navadili, čeprav mi včasih kdo reče, da sem bolj močna od njega. Eden mi je reku No objemi me "strong women", da vidim kako je. Skratka zelo različno se odzovejo, vendar jim je po večini kr všeč.

3. Imaš občutek, da si v družbi obravnavana drugače, ker se ukvarjaš z bodybuildingom?

V družbi, v kateri se gibljam, se ne počutim tako, saj sem s tistimi, ki me sprejemajo takšno kot sem. Je pa opaziti, da so nekateri še zelo nestrpni, do takšnih stvari in me malo drugač gledajo.

4. Se ti zdi, da se moški počutijo ogrožene, ker na nek način vstopaš v nek njihov svet?

Ja, nekateri že. Se mi zdi, da se počutijo manj vredni in ne več tako dominantni, saj imam večje mišice kot kateri od njih in to jim ni všeč. Saj veš, moški pač vedno hočejo bit močnejši in dominantni. Sicer, kakšnih posebnih negativnih izkušenj z njimi nimam, saj me tisti, s katerimi se družim spoštujejo in se ob meni ne počutijo tako, saj vejo da je to samo moj izgled.

a.) Imaš mogoče kakšne negativne izkušnje?

Nimam kakšnih posebnih negativnih izkušenj z moškimi zaradi mojih mišic, včasih se res kdo obrekne ob njih, ampak nič kaj žaljivega še nisem doživela. Se mi zdi, da so se moški že navadli, da majo tut ženske mišice in se jim to ne zdi nič kaj čudnega in me ne gledajo kot neko konkurenco.

b.) Kaj pa pozitivne?

Ma ja, prej bi rekla, da sem doživela kakšno pohvalo, predvsem od tistih moških, ki se spoznajo na bodybuilding in vejo kaj so lepe mišice.

SAMOLOČEVANJE ŠPORTOV PO SPOLU

1. Se ti zdi smiselno ločevati na "moške" in "ženske" športe?

Za mene je vsak šport ženski in moški, saj se vsi lahko v vsem preizkusimo. Razlike so le pri izvedbi, saj so normalno razlike med moškim in ženski telesom in to je normalno, vendar posebej ne bi rekla, da bi jih morali ločiti, saj lahko vsak počne kar pač želi in če mu ji tisti šport všeč in se bo potrudil bo v njem dober. Vse je samo v motivaciji.

a.) Kako se ti zdi, da druge ženske gledajo na to ločevanje?

Večina žensk, ki jih js poznam ne dala kakšnih razlik med moškimi in ženskami v športu, vem da jih nekatere delajo.

2. Če bi jih mogla nekako umestiti, kaj bi rekla, kateri so "moški" in kateri "ženski" športi in zakaj?

Ne bi jih sploh ločevala, ker je to nesmiselno. Res je že, da je za nekatere nesprejemljivo, da se ženska ukvarja z bodybuildingom, nogometom in podobnimi športi, saj je pač pri tem več moških in potem se jim to zdi malo čudno, vendar je vedno več ljudi, ki se jim to zdi povsem normalno in tut meni se zdi, da ni potrebe da bi neki ločevali. Tut moški se ukvarjajo z aerobiko in podobnimi, sicer bolj redko, vendar se in to je čist o.k.

NAČIN TRENINGA

1. Kako pogosto treniraš?

Ko se pripravljam na tekmovanje vsak dan, drugač sem pa itak vsak dan aktivna, treniram pa vsak drug dan.

a.) Kako pa moški, ali veš koliko trenirajo?

Isto je kot pri nas, razlika je samo v tem, koliko ima kdo že po naravi izoblikovano telo in potem so razlike pri treningih, glede definicij telesa. Moški imajo manj problemov z maščobo in lažje dosežejo lepšo mišico.

2. Kako so sestavljeni treningi? So naporni?

Ja, pred tekmovanji so treningi nenormalno naporni. Predvsem je veliko odrekanja, predvsem pri hrani in trening gre tudi v skrajnosti, da svojo mišico spraviš do konca.

a.) V primerjavi z moškimi, kaj se ti zdi, ali so vaši treningi drugačni?

Niso drugačni, pri vseh je potrebno veliko odrekanja.

3. Kako pa v prihodnosti?

Zaenkrat ne mislim it na kakšno večje tekmovanje, vendar bom redno trenirala in mislim, da še kr dolgo, vsaj dokler bom lahko, saj je to moje življenje in si ne znam predstavljati, da tega ne bi počela. Tako, da zenkrat vse po starem, potem bomo pa še vidli kako bo.

MOŽNOSTI V SLOVENIJI

1. Koliko poudarka je v Sloveniji na teh "moških" športih pri ženskah?

Zelo malo, vsaj za ženske, ker niti ni zanimanja. Bolj je zanimanje za fitness, bodybuilding pa je že neka skrajnost.

2. Ali slučajno veš koliko je namenjenega denarja ?

Denarja ni namenjenega skoraj nič, saj če ni interesa potem tut ni denarja.

3. Kako se ti športi razvijajo? Kako se ti zdi, da bo v prihodnosti?

Zelo, zelo počasi, vendar je opazen majhen napredek.

INTERVJU 6

Starost: 25

Izobrazba: srednja

SOCIALIZACIJA

1. Kako bi opisala samo sebe, kakšen je tvoj značaj?

Vedno sem polna energije in včasih kar ne vem kam naj jo dam. Sem zelo pozitivno usmerjena, skoraj vedno sem pri vsaki stvari optimist in le redko kdaj me kaj spravi s tira. Kar se tiče športa sem zelo motivirana in tekmovalna, vedno se borim do konca.

a.) Zanima me, če bi sama sebi pripisala lastnosti, ki so bolj značilne za moško populacijo ali ti jih mogoče kdo drug pripisuje?

Ne bi rekla, da imam kakšne posebne moške lastnosti, saj sem čisto preprosta punca, ki ima rada šport in to se mi ne zdi nič kaj moškega. Tudi drugi mislim, da me sprejemajo čisto kot žensko in ne gledajo name kot "možačo".

2. Predstavi mi svojo družino, s čim se ukvarjajo njeni člani? Se kdo od njih ukvarja s kakšnim športom?

Oče dela na banki in se že od otroštva ukvarja s športom. Treniral je nogomet in bil tudi v slovenski ligi. Zdaj ga igra le še za rekreacijo in občasno na kakšnih veteranskih tekmah. Tudi mama, ki je zaposlena na sodišču se že vseskozi ukvarja s športom, vendar le rekreativno. Veliko teče in igra tenis. Imam tudi dva brata, ki trenirata nogomet. Oba tudi trenirata že od otroštva, to je zdaj že deset let.

3. Si se v otroštvu družila pretežno s fanti ali s puncami? Kako si odraščala?

Večinoma sem imela bolj moško družbo, saj sta oba brata starejša in sem se veliko igrala z njima, vsaj čisto majhna. Kasneje sem imela tudi prijateljice, vendar so mi bile skos bolj všeč bolj fantovske igre, kot je igranje z avtomobili, streljanje, igranje z žogo. Že ko sem bila čisto majhna, sem brala žogo, ko sta brata igrala nogomet in sem ju želela posnemati.

4. Ste doma spremljali šport, s kom, katere športe najraje in zakaj ravne tiste?

Doma spremljamo šport že od kar se spomnim. Ko sem bila še čisto majhna smo še hodili na očetove tekme, kasneje na tekme od bratov. Tudi po televiziji smo vedno spremljali nogomet pa tudi košarko, smučanje, tenis. Skoraj vse smo gledali, saj sta oče in mama gledala vse potem smo se pa še mi pridružili in sta nas navdušila.

MOTIVACIJSKI DEJAVNIKI

1. Kdaj si začela razmišljati, da bi se začela ukvarjati z nogometom in kaj si še trenirala?

Že od otroštva je pri nas prisoten nogomet, tako da ga spremljam že skos. kdaj sem začela razmišljati se ne spomnim. Spomnim se, da sem vedno ko sem spremljala tekme bila zelo navdušena in sem si želela igrati, vendar pri nas ni bilo kakšne možnosti, saj ni bilo ženskih ekip. Trenirati sem začela v srednji šoli, pri 17 letih, ko sva se s prijateljico odločili, da se priključiva ekipi, ki se je šele začela ustanavljati in tako zdaj treniram že 4 leta. Prej sem v osnovni šoli trenirala odbojko.

2. Ali te je kdo posebej navdušil, si imela oziroma imaš kakšne vzornike, zaradi katerih si začela trenirati?

Ja, sigurno je bil najprej oče, saj sem ga vedno zelo rada gledala kako igra. Nato pa še oba brata, ki sem ju tudi vedno spremljala in to me je motiviralo. Kakšnih drugih vzornikov nimam, tako kot nekateri.

3. Zakaj treniraš?

Treniram, ker mi je všeč igrati in ker sem rada aktivna. Rada zmagujem in to mi, da motivacije za treninge, da sem vedno boljša. No, vsaj trudim se biti.

a.) Se ti zdi, da se s tem, ko se ukvarjaš z nogometom, lahko počutiš enakopravne z moškimi. Je to mogoče vzrok?

Nikoli se mi ni zdelo, da bi bil to vzrok za mojo navdušenost nad nogometom in sigurno nisem začela igrati zaradi tega.

DRUŽBENA SPREJEMLJIVOST

1. Kako se ti zdi, da na tebe gledajo ženske, ker se ukvarjaš z nogometom?

Name gledajo čisto normalno, saj so se že navadile. Sicer pa zdaj ni več nič kaj čudnega. Moje prijateljice so večinoma tudi športnice, saj se skos gibljem v takem krogu, tako, da nima kakšnih negativnih izkušenj, če to misliš.

2. Kako pa moški?

Moški so zanimivi. Nekaterim se to zdi čisto neumno, da igram nogomet, saj mislijo, da ženske nismo za nogomet, ker ne znamo lepo igrati, vendar me taki sploh ne zanimajo. To so po večini tisti, ki sami ne trenirajo in samo opazujejo in se pritožujejo. Tisti, ki pa ga trenirajo in se na to bolj spoznajo pa so navdušeni, saj znajo ceniti naš trud.

3. Imaš občutek, da si v družbi obravnavana drugače, ker treniraš nogomet?

Mislim, da me nihče ne obravnava drugače zaradi tega, saj je to že vedno bolj normalno tudi pri nas. Je pa tu in tam zaslediti kakšne pripombe, da bi pa lahko izbrala kaj drugega in da je to pregrob šport za ženske, vendar to vedno redkeje slišim in me tudi ne zanima naj si mislijo kar si hočejo.

4. Se ti zdi, da se moški počutijo ogrožene, ker na nek način vstopaš v nek njihov svet?

Ne vem, če se počutijo ogrožene. Tisti, ki trenirajo nogomet se sigurno ne, saj vejo, da ženske nikoli ne bomo mogle bit tako dobre kot oni, saj je fizična razlika prevelika. Tisti, ki se pa ne spoznajo pa mogoče nekateri res malo.

a.) Imaš mogoče kakšne negativne izkušnje?

Nimam kakšnih posebnih negativnih izkušenj. Včasih sem slišala kakšno opazko kot na primer: " Poglej tole punco, ki trenira nogomet. A nima močnih nog?" ali pa " Saj ima postavbo kot kak moški!"

b.) Kaj pa pozitivne?

Pozitivne izkušnje imam s fanti v klubu, saj nas vse spodbujajo in smo zelo dobri kolegi.

SAMOLOČEVANJE ŠPORTOV PO SPOLU

1. Se ti zdi smiselno ločevati na "moške" in "ženske" športe? Kako ti gledaš na to?

Šport ločevati je čisto nesmiselno, saj lahko vsak igra kar želi. Loči se edino glede fizičnih sposobnosti, vendar to niso ovire, da ne bi mogle ženske igrati bolj grobe športe in moški bolj nežne.

a.) Kako se ti zdi, da druge ženske gledajo na to ločevanje?

Na splošno se mi zdi, da je to ločevanje čisto nesmiselno in tudi ženske, ki jih js poznam, tega ne ločujejo in ne razmišljajo tako. Verjamem pa, da so tudi takšne, ki gledajo na te stvari in so pod vplivom drugih in jih zaradi tega ločujejo.

2. Če bi jih mogla nekako umestiti, kaj bi rekla kateri so "moški" in kateri "ženski" športi in zakaj?

Rekla bi da so moški recimo nogomet, rugby, boks, saj je pri njih veliko fizičnega kontakta in zelo grobe igre. Ženski pa kakšna ritmična gimnastika, saj je bolj tak estetki in bolj za žensko telo. Drugače pa mislim, da lahko vsak poskusi vse in da ne bi smeli biti omejeni.

NAČIN TRENINGA

1. Kako pogosto treniraš?

Treniramo trikrat na teden po dve uri.

a.) Kako pa moški, ali veš koliko trenirajo?

Enako 3x na teden kot me.

2. Kako so sestavljeni treningi? So naporni?

Nekaj je kondicijskega treninga nato pa še tehnika in igranje.

a.) V primerjavi z moškimi, kaj se ti zdi, ali so vaši treningi drugačni?

Niso drugačni, le moški so bolj naporni, ker imajo večjo fizično moč.

3. Kako pa v prihodnosti?

Zaenkrat imam še namen trenirati kar nekaj časa. Bomo videli, kako se bo vse skupaj razvijalo.

MOŽNOSTI V SLOVENIJI

1. Koliko poudarka je v Sloveniji na teh "moških" športih pri ženskah?

Poudarka je sicer vedno več, vendar še zmeraj zelo malo. Sicer je opazen napredek, vendar pa smo še vedno v velikem zaostanku predvsem v primerjavi z drugimi državami po svetu.

2. Ali slučajno veš koliko je namenjenega denarja ?

Denarja, če misliš ženski nogomet, je zelo malo, saj ga pri nas še za moškega ni dovolj.

3. Kako se ti športi razvijajo? Kako se ti zdi, da bo v prihodnosti?

Razvijajo se vedno bolj, saj je tudi vedno večje zanimanje pri ženskah, vendar je zelo težko, če nimaš nekih pogojev, ki pa so vedno povezani z denarjem.

